Է. ՏԱՐԻ 2049 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 5 ՏՐԷ 1383–Հ. Տ. 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–Ն Տ. 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–ՀԻՃՐ. 12 ՐԷՊԻԼ ԱԼԲԸՐ 1308 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՍԷ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
«ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-Խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱՇԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար մեկ տարուան	160
» » վեց ամսուան	80
» » երեք ամսուան	40
Գաւառաց » » տարուան	200
» » վեց ամսուան	100
Օտար երկիրներու տարեկան գրանց	56
» » վեցամսեայ »	28

Դրամ պիտի ուղարկուի լրագրոյց համար. Ծանուցութեանց վրայ ն խմբագրութեան. գրեսուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԻՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՃԲԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ Եղեռնագատ Ատենին առջեւ վշտալի յայտնութիւնք կը լինին. Կը դատուին ոմանք իբրեւ անդամք Հայկական դաղտնի ընկերութեան մը, որ չէ վարաներ ոճրագործութեան դիմել քաղաքական նպատակաւ. Այս դատաստանաց շարքը դեռ չէ վերջացած. Ընդ այսմիջոց տնօրինութեամբ նախարարին՝ Վսեմ. Նազիմ պէյի, Ոստիկանութեան կեդրոնական պաշտօնարանին մէջ մին քան զմիւսն ապշեցուցիչ եղելութիւնք երեւան կը հանուին, և բազմաթիւ ձերբակալութիւնք կը կատարուին. Կ'ըսուի թէ ձերբակալելոց մէջ կան անդամք մասնախմբի մը, որ ուղղեր և վարեր է այս քաղաքական ոճրագործութիւններ. Մասնախմբին կամ ընկերութեան նպատակն ընդհանուր դատախազը կը սահմանէ «Հայոց ազգին ազատութիւն», կամ «Հայոց աշխարհին մասամբ ազատ Պետութիւն մը կազմելու», բառերով. Այս նպատակին իրագործման համար ընկերակցաբար դրութիւնն է եղեր «ոճիրներու միջոցաւ զոմանս ահաբեկել».

Այս ծանրակշիռ ամբաստանութեանց առջեւ, օրինաւորութեան եւ բարեկարգութեան կուսակից Հայ թերթի մը անկարելի է լուռ կենալ բոլորովին. Հաւատարմութիւն, մարդասիրութիւն, և նոյն իսկ ազգասիրութիւն և հայրենասիրութիւն, իւր վրայ պարտ կը դնեն երկու խօսք ըսել այս մասին, ըստ ներելոյ արդի հանգամանաց.

Ամեն երկիր իւր քաղաքական, աշխարհագրական և ընկերային հանգամանաց բերմամբ այլ և այլ բարւոքումներու կարօտ կը դտնուի. Օսմ. Տէրութեան, մանաւանդ ուրեք ուրեք ի դաւառս, տեղային հանգամանաց պահանջմամբ, բարւոքումներու կարօտութիւն ունենալը մեր թուրք պաշտօնակիցք ևս զանազան առիթներով հռչակած են, և Կայս. Կառավարութիւնը նոյն պէտքն ընդունած է՝ բարեկարգական տնօրինութեանց ձեռնարկելով պարբերաբար և զանազան ձեւերով. Փոքր Ասիոյ դաւառաց մէջ պաշտօնավարող եւրոպացի հիւպատոսք ոմանք իրենց տեղեկագրերով յիշած են Կայս. Կառավարութեան այս կարգի տնօրինութիւնները. Բարեկարգութիւնք և զարգացումնք ո՛չ միայն յօդուտ առանձին Ժողովրդի մը այլ յօդուտ բովանդակ երկրին կարեւոր և բաղձալի են միշտ.

Այս բաղձանք ցայսմայր օրինաւոր միջոցներով արտայայտուած են. Կարելի՞ է երբեք հաւանիլ որ օրինաւոր միջոցներու տեղ ոճիրներ գործուին, անմեղներ զոհուին, խեղճ տգէտ դաւառացիներ գործիք լինին եղեռնային հնարքներու, վաղ կամ անագան ոստիկանական և դատական իշխանութեանց ձեռքն ինկնալով, և պատժուելով օրինաց բովանդակ խստութեամբ, որ ո՛չ միայն իրենց այլ և իրենց ընտանեաց համար վճռացում կը նշանակէ.

Չէ թէ միայն մեր երկրի մէջ, այլ քաղաքակիրթ և լուսաւորեալ ուրիշ ամեն ազգերու մէջ ևս միթէ հաստաչօք կը նայուի՞ քաղաքական նպատակաւ գործուած ոճիրներու.

Աւասիկ Ամերիկա.

Մոռցուեցա՞ Չիքագոյի ծայրայեղ յեղափոխական դաղտնի ընկերութեան անդամոց ի կախաղան հանուիլը. Միացեալ Նահանգաց ազատ օրէնքները, լուսաւորեալ հանրային կարծիքն ու սանձարձակ լրագրութիւնը չհանդուրժեցին սակայն որ ընկերային և քաղաքական վերակազմութեան դիտամբ յեղափոխականք ոմանք դաշոյնի կամ վառօդի դիմեն, և ի կախաղան դատապարտեցին այս եղեռնագործութեան հեղինակները, գործիչներն որպէս և թելադրիչներն.

Աւելին կայ. Ամերիկեան լրագրութիւնն, որ պահպանողական յետամնաց ձգտումներ չի տածեր սակայն, ամեն առթիւ կը պախարակէ օտար գործիչներն որք իրենց ծայրայեղութեանց կեդրոնավայր կ'ուզեն ընտրել զԱմերիկա.

Աւասիկ Անգլիա.

Դաղափարային ամեն ծայրայեղութեանց կը թոյլատրուի Անդլիոյ մէջ. Բայց քաղաքական նպատակաւ ոճրագործութիւնք ո՛չ ապաքէն ամենէն աւելի խստիւ կը պախարակուին Մեծն Բրիտանիոյ և Ակովտիոյ մէջ. Ֆենէան կոչուած ծայրայեղ յեղափոխականաց ոճիրները նոյն իսկ Պ. Փառնէլ չի՛դատապարտեր միթէ, որ անդլիական Խորհրդարանին մէջ իռլանտական կուսակցութեան պետն է, և իւր բանն ու գործ Իռլանտայի խնդիրն է. Ի՞նչ տեսանք Թ-ոյլի և Պ. Փառնէլի դատին առթիւ. Ո՞չ ապաքէն բովանդակ իռլանտական կուսակցութիւնը միահամուռ պախարակեց քաղաքական նպատակաւ ոճրագործութեան դիմող Իռլանտացիներն, և ո՞չ ապաքէն Պ. Փառնէլ պարզերես ելաւ անդլիացի ժողովրդեան առջեւ ճիշդ ա՛յն պատճառաւ որ մասնակից չէր գտնուած ոճրագործութեանց, և ընդհակառակն միշտ դատապարտած էր զայս, իրեն նշանաբան դնելով օրինաւոր միջոցներով գործել միշտ.

Աւասիկ Ֆրանսա.

Շատ տեսակ ծայրայեղ դաղափարներ իրենց մշտապատրաստ և պերճախօս ջատագովները կը գտնեն Ֆրանսայի մէջ, և սակայն այսօր ի Ֆրանսա ո՞վ չի պախարակեր Հասարակորդեանց (Ֆոխ-ոռներուն) ոճիրներն ու անօրինութիւնները, և այս աւուր գործաւոր կուսակցութեան ծայրայեղ գործիչներն, ամեն անդամ որ ասօրէն և բուռն ընթացից մէջ գտնուին. Այս գործաւոր դասն իսկ ո՞չ ապաքէն կը բողոքէ այն փոքրամասն տարերաց դէմ որք իւր իսկական շահերուն կը վնասէին իրենց ապօրէն հնարքներով.

Նաև, կարելի՞ է մոռնալ թէ՛ անդլիացի և թէ ֆրանսացի դատաւորաց խիստ օրինապահութիւնն, որով անխնայ պատժած են ընկերային կամ քաղաքական նպատակաւ ոճրագործութեան դիմող յեղափոխականները. Նատ չլիներ որ Փարիզի դատարանք քանի մը տարիներու բանտարկութեան դատապարտեցին քանի մը ռուս գործիչներ, որոց համար կարծիք կար թէ ֆրանսական հողին վրայ վնասակար տարրքներ գործած են.

Աւասիկ Գերմանիա.

Աշխարհի գերազանցապէս ուսեալ, գերազանցապէս քաղաքակիրթ ազգը զինուորական խստութեամբ կը շարժի սակայն գործաւոր կուսակցութեան ծայրայեղ տարերաց դէմ, եթէ երբեք կառավարութեան եւ ընկերութեան դէմ քաղաքական նպատակաւ ոճիրներու դիմեն (*).

Աւասիկ Զուիցերիա.

Հա՞րկ է բացատրել թէ Զուիցերիա ևս, մանաւանդ Զուիցերիա, քաղաքակիրթ, ազատ և լուսաւորեալ երկիր մ'է, և սակայն Հելուետիացիք չեն ընդունիր որ իրենց երկրի մէջ քաղաքական նպատակաւ ոճիրներ գործուին. Հելուետեան դաշնակցային կառավարութիւնն անդլիական կառավարութենէն կը պահանջէ յանձնումն այն մարդուն որ քաղաքական նպատակաւ ոճիր մը գործած էր. Թէեւ Հելուետիա ժամանակէ մ'ի վեր տեսակ մը ապաստանարան եղած էր, բայց յորմէ հետէ քաղաքակիրթ աշխարհ զայրոյթով կը պախարակէ քաղաքական ոճրագործութիւնները. Հետեւեան Հանրապետութիւնն ևս կը խստացնէ իւր օրէնքներ, կը մերժէ ապաստան [illegible] ծայրայեղ ոճրագործ տարրերու, որով և կը գոհացնէ դրացի հզօր և լուսաւորեալ կառավարութիւնները.

Բայց այդ եւօք հա՞րկ է բացատրել օրինակները, ցոյց տալու համար թէ որ ակներեւ ճշմարտութիւն մը պէտք է լինի այսօր թէ լուսաւորեալ ազգերը չեն ընդունիր որ քաղաքական նպատակ մը՝ ո՛րպիսի նպատակ ալ լինի այն՝ յառաջ տանելու համար ոճիրներ գործուին, անմեղներ զոհուին, և անմեղ արիւն թափուի.

Մեր մէջ ևս ո՞չ ապաքէն օրինաւորութեան և բարեկարգութեան ամեն կուսակիցք պէտք է պախարակեն այսպիսի ծայրայեղութիւններ որք մտադրեալ նպատակին դլխովին հակառակ արդիւնք կուտան, մեղադարտութեան դրոշմը դնելով նոյն իսկ օրինաւոր և արդար բաղձանաց վրայ, Տէրութեան համարումը բառնալով Ազգին վրայէն, որով անկարելութեան մատնելով Ազգին և Տէրութեան յարաբերութիւններն, և բազմադիմի դժպատեհութիւններ, արդելքներ և դժուարութիւններ հետզհետէ պատճառելով, զորս հարկ չկայ մանրամասնելու.

Ոճրագործական ծայրայեղութիւնք քաղաքագիտական տեսակէտով ծանր սխալ մը լինելէ զատ, վշտալի են մանաւանդ մարդասիրական տեսակէտով, քանի որ թելադրիչներն ըստ մեծի մասին յապահովի զգալով իրենք զիրենք, կ'ելնան գործիք ընտրել խեղճ միամիտ մարդիկ, որք իրենց կեանքն և իրենց ընտանեաց բարեկեցութիւնը կը վտանգեն չարաչար. Երբ դաւառացւոց վիճակին կ'արդահատինք, ազգասիրութիւն կամ մարդասիրութիւն կրնա՞ հաւանիլ ձեռնարկութեան մը որ այսչափ դաւառացւոց կեանքը վայրապար վտանգի կը մատնէ.

Այս լուրջ դաղափարք մերը չեն միայն. Թուրքիոյ սահմաններէն դուրս օտար երկիրներու մէջ բնակեալ շատ մը ողջամիտ Հայեր ալ նոյն դաղափարները կը յայտնեն, օրինաւորութեան դատը պաշտպանելով ոճրագործական ծայրայեղութեանց դէմ.

Իսկ մեք որ՝ քաղաքական և մարդասիրական նկատումներէ զատ նաև առ Ժամ. Տէրութիւնն հաւատարմութեան բացայայտ պարտաւորութիւններ ունինք, բնականապէս աւելի ազդեցութեամբ պիտի պնդենք յամենայն օրինաւորութեան ու կարգապահութեան հաւատարիմ մնալու անհրաժեշտ հարկին վրայ, յորդորելով մեր ազգայիններ չհրապուրուիլ այն տեսակ ծայրայեղութիւններէ որք՝ Ազգին վիճակին բարւոքումէ չբերելէ զատ՝ ընդհակառակն կը ծանրացնեն զայն.

Այս ճշմարտութեան համոզուելու համար, բաւ է աչք ունենալ, ո՛չ այնքան սրատես, տեսնելու համար միայն, եւ միտք ունենալ, ո՛չ այնքան խորաթափանց, դատելու համար պարզապէս.

Անժխտելի է թէ Հայ Ազգին ստուար մեծամասնութիւնն երբեք չէ շեղած հաւատարմութեան դաղաւոր շաւղէն, յորում յուսացած է վայելել իւր օրինաւոր պիտոյից գոհացումն, և այսուհետեւ ալ կը յուսայ նոյն օրինաւորութեան շաւղին մէջ իւր բանաւոր խնդիրքն ընդունուած տեսնել, միջնորդութեամբ իւր Պատրիարքին եւ սահմանադրական եկեղեցական և քաղաքական ժողովներուն, որք իրաւունք և պաշտօն ունին միշտ յանուն Ազգին խօսելու, և որոց մատուցած խնդիրքն անշուշտ հաճութեամբ կը լսէ և կը կատարէ Կայս. Կառավարութիւնն. Աւելէ ինչպէս ցայսմայր, այսուհետեւ ալ այդ օրինաւոր գործողութեան կուսակից կը մնայ հաստատապէս.

Այսօր ո՛չ միայն Թուրքիոյ ժողովուրդք այլ և օտար ազգեր անգամ կը խոստովանին թէ մեր Օգոստափառ Վեհապետ Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Բ իւր ընդարձակ Տէրութեան ամեն մասանց բարւոքման ու յառաջդիմութեան նախանձախնդիր է. Այսպիսի իմաստուն Վեհապետի մը վստահութիւնն ու համարումն անեղծ պահել և վայելել Ազգին համար մեծ պէտք մ'է միշտ. Ուստի, վստահ ենք թէ՝ մերժելով ոմանց ծայրայեղ տարերց ազօրէն թելադրութիւններն՝ Ազգն ողջոյն հաստատաքայլ պիտի ընթանայ միշտ օրինաւորութեան շաւղին մէջ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՒՑԱԶՆՆ

Օրուան դիւցազնն ո՛չ քաղաքագէտ մ'է, ո՛չ զօրապետ մը, այլ բժիշկ մ'է, գերմանացի համեստ դիտնական մը. Բայց շատ կա՞ն աշխարհավարներ եւ ռազմավարներ որոց փառքն հաւասարի Տքթ. Քոխի փառքին, երբ կը դտնէ դեղ մը որ ամեն տարի հարիւր հազարաւոր մարդոց կեանքը փրկել կը խոստանայ. Աշխարհ այսօր Տքթ. Քոխի վրայ միայն կը խօսի, և Պերլին, որ Մոլթքէ Մարեշչալին ծննդեան 90դ տարեդարձին առթիւ հանդիսական երեւոյթ մը ստացած էր, այսօր ո՛չ նուազ ոգեւորեալ երեւոյթ մը կ'ընծայէ, բայց դաղափարաց բոլորովին տարբեր կարգի մը մէջ և յաղթական Մարեշչալէն բոլորովին տարբեր մարդու մը շուրջ.

Եւրոպեան լրագրաց գլխաւոր զբաղումն այժմ Տքթ. Քոխ և իւր դիւտն են.

Կը շարունակենք արձանագրել գերմանական և անդլիական լրագրաց միջոցաւ հրատարակեալ տեղեկութիւնները.

Տքթ. Հորվից, որ ուղղակի Տքթ. Քոխէ ստանալով տեղեկութիւններ կը հրատարակէ Ն-յէ-Ա-ի Զ-յէ-Ա-էի մէջ, նոյմ. 18ին ըսաւ Թ-ոյլի թղթակցին թէ «հնդիկ» կոչուած խոզերուն (guinea pigs) հրապարակի վրայ նուազեցութեան պատճառաւ պատրաստ պատուաստ չունի Տքթ. Քոխ. Հիմա 500է աւելի «հնդիկ» խոզեր կը գործածուին հիւծախտի դէմ պատուաստի նոր պաշար մը ձեռք բերելու համար. Ուրեմն, այս տգեղ և անհամակրելի կենդանին ապագայի մէջ մեծ դեր ունի կատարել յօդուտ մարդկութեան.— Նոյն թղթակից նոյմ. 19 թուով կը հեռագրէ թէ «հնդիկ» խոզերու նուազութեան պատճառաւ, հիմակ ուրիշ անասուններ՝ մինչեւ իսկ կովեր՝ կը գործածուին հիւծախտի պատուաստին պատրաստութեան համար. Կը յիշուի թէ կովն էր նաև որ անդլիացի ձէնէրի միջոց ընծայեց ծաղկի պատուաստը գտնելու, և ցայսօր յատկապէս պահուած եւրոպեան կովերու պատուաստն է ընտրելագոյն.

—Նոյն թուով կը հեռագրուի Պերլինէ թէ բուն թոքախտէ տառապող երկու հիւանդք, որք Քոխեան դրութեամբ պատուաստուած էին, մեռան Բարեգործական Հիւանդանոցին մէջ. Փրոֆ. Ֆրաէնցել, որ յետ մահուան դիաղնութիւն կատարեց, կը յայտարարէ թէ պատուաստին չազդելուն պատճառն այն է որ այս հիւանդաց թոքերուն մէկ մասն արդէն անհետացած էր.

—Օտար երկրաց հիւանդանոցներուն հիւծախտի պատուաստէն չպիտի զրկուի մինչեւ որ Գերմանիոյ հիւանդանոցներուն լիուլի պաշար մը տրուի.

—Նուէտի պաշտօնաթերթին հերքեց այն լուրը թէ Նուէտի գահաժառանգ իշխանուհին որոշեր է Տքթ. Քոխի ինամոց ներքեւ դնել ինքզինք. Իշխանուհւոյն թոքերն արդարեւ վարակեալ են, բայց ոչ հիւծախտով.

—Հիմա 2,000 բժիշկներ կան ի Պերլին, աշխարհի ամեն կողմերէն եկած. բայց ձեռնունայն և տրտում կը վերադառնան իրենց երկիրները, չկրնալով ո՛չ Զտքթ. Քոխ տեսնել, ո՛չ ալ ամենափոքր քանակութեամբ ձեռք ձգել նորա հրաչալի դեղէն.

—Անխիղճ գերման բժիշկք պարագայէն օգտուած են իրենց քսակը պարարելու համար. Տքթ. Քոխի տառատարութեամբ քիչ մը պատուաստ ձեռք ձգելու յաջողած լինելով ի սկզբան, հիմակ արդէն կը ցուցնեն թէ շատ մը պատուաստ ունին, և կեղծ հեղուկ մը իբրեւ թոքախտի դեղ թանկագին կը վաճառեն միամիտ հիւանդներու. Գերման լրագիրք խստիւ կը պախարակեն այս խաբեբայից ընթացքն. և ազգու կոչում կ'ընեն կառավարութեան՝ օր առաջ իւրացնել Տքթ. Քոխի դիւտն և յօգուտ մարդկութեան ածան կերպիւ ընդհանրացնել. զի Տքթ. Քոխի դիւտին հռչակումէն ի վեր, հարուստք եւեթ օգտուած են անտի.

—Ֆրանսական լրագրաց մէջ սկսած են երեւիլ բժիշկներու և դիտնականներու սաստիկ գրութեամբ յօդուածներ, որք կը դնահատեն Տքթ. Քոխի դիւտը, կը գովեն գերման դիտնականներն համեստութիւնն, և մարդկութեան մեծագոյն բարերարներէն մին կը հռչակեն զնա. Երբ Պ. Փաստէօռ գեղեցիկ օրինակ մը կուտայ, չնորհաւորելով զՏքթ. Քոխ, իւր հայրենակիցք անշուշտ կ'ազդուին.

—Վիեննայի Բժշկական Վարժարանին հիւծախտի մասնագէտ Փրոֆէսորք, անկեղծապէս խոստովանելով հանդերձ Տքթ. Քոխի դիւտին մեծ արժէքը, զգուշացուցիչ ազդարարութիւն մը կ'ընեն հասարակութեան, որպէս զի նոր դեղն անվրէպ Փանասէ մը չնկատէ. Կ'ըսեն թէ ցայս վայր

(*). Պ. Պէպլ և Պ. Լիպքնէխթ մեռելս իրենց յայտագրերով դատապարտեցին բռնի և ապօրէն միջոցներ, և գործաւոր դասուց վերաբերեալ բարենորոգումներ ջատագովելով հանդերձ, ինչպէս նոյն ինքն Վիլհէլմ Կայսր փափաք յայտնած է, եւ գործաւոր դասուց վիճակը խստիւ նկարագրելով հանդերձ, օրինաւոր միջոցներ յանձնարարեցին, և ոճրագործական ծայրայեղութիւնները մերժեցին. Գործաւոր դասուց այս օրինաւոր ներկայացուցիչք բոլորովին տարբեր մարդիկ են ա՛յն գործիչներէ որոց ապօրէն ընթացքն յառաջ բերած էր ծանուցեալ բացառիկ օրէնքն, որոյ դադարումէն ի վեր գործաւոր դասին պետերը չչեղեցան բնաւ օրինաւորութեան ճամբէն, և արդարացուցին իրենց վրայ դրուած կառավարական և խորհրդարանական վստահութիւնը.

—) 83 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻԶՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱԿՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹԶՆԱՄԻՆ

Դերակոմսը մռնչիւն մը արձակեց, եւ յետոյ ահռելի հայհոյութիւն մը.

—Ի՞նչ պիտի ընենք հիմայ.

—Ի՞նչ պիտի ընենք. Ծախքերնիս պարապը եկաւ.

—Օռօռ մեկնեցաւ հօրը հետ. Ո՞ւր գացին արդեօք. Անծանօթ տեղ մը հարկաւ, Ֆրանսայի մէջտեղուանքը.

—Ադէ՛կ, ադէ՛կ, ըսաւ դերակոմսը, ակռայները կրճտելով. մենք նորէն կը գտնե՛նք զանոնք.

Ը
Ի ԲԱՐԻԶ

Դիմացէ դիմաց նստած, սեղանի մը շուրջը որ ընդարձակ ճաշարանիմը մէջտեղը դրուած էր, տիկին Տըլօրմ և Օռօռ իրենց առուտուն նախաճաշը կը լմնցնէին. Ցան և հինգ օրէ ի վեր Բարիզ կը գտնուէր աղջիկն, և սակայն դեռ մեծ փոփոխութիւն մը չէր տեսնուած իր վրայ. Թերեւս նուազ տխուր, նուազ տրկար էր, բայց դեռ իր թմրութիւնը չէր թոթված, իր ընդարմացումէն դուրս չէր եկած. Իր պզտիկ սրահին բազմոցին վրայ կծկուած, աչքերը կիսափակ, երկայն ժամեր տեսակ մը յափշտակութեան մէջ կը մնար.

Օռօռի զարդասենեակն ամենէն սիրուն տեղն էր զոր մտաղ աղջիկ մը կարենայ երազել. մեծ ճոխութիւն մը և նուրբ ճաշակ մը կը տիրէր հոն. Կահերն ու օթոցներն հրաշալի առարկայներ էին. Անոր քովը կը գտնուէր իր սենեակը, ճըմարիտ բոյն մը մետաքսի և ժանեակներու. Թարմ, հոտաւէտ, կոկիկ, սիրուն.

Անշուշտ Օռօռ այս ամէն բաները շատ գեղեցիկ գտած էր. քանի մը օր ամեն բան տեսնելով, գիտելով զուարճացած էր. յետոյ, գրեթէ յանկարծ, իր անզգայուտոյ, գրեթէ յանկարծ, իր անզգայութեան վիճակին մէջ ինկած էր նորէն.

Մեծ ուրախութիւն մը զգացած էր երբ տիկին Տըլօրմ թեւերը բանալով «աղջի՛կս, սիրելի աղջիկս» ըսած էր իրեն. բայց այս առաջին գիրկընդխառնութեանյառաջ բերած տպաւորութիւնն անցաւոր եղած էր. հիմա գրեթէ անտարբեր էր այլ ևս այն քաղցր խօսքերուն և գգուանքներուն զորս իրեն կը շռայլէր այդ պատուական կինը զոր իր մայրը կը կարծէր.

Իրաւ է թէ դեռ կը զգար այն ցաւը զոր պատճառած էր իրեն հօրմէն բաժնը-ուիլը.

Զօրաւոր կամք մը ունենալով և իր ուրոշմանց մէջ անյողդողդ ըլլալով, Լասէռի կոմսը մեկնած էր. իր կիսեամ բարեկամին ետեւէն գացած էր, որ, ինչպէս ըսինք, կարեւոր շահերու համար ստիպուած էր Ասիա և Ամերիկա երթալ. Երբ հազիւ կարենալով իր արցունքը բռնել, հայրն ըսած էր իր աղջկան՝ «կը մեկնիմ ես, թերեւս տարիէ մը առաջ չկարենամ զքեզ նորէն տեսնել», հեծկլտալով անոր վիզը նետուած էր. Ցետոյ, կոմսին մեկնելէն վերջը, շատ անգամ լացած էր.

Տիկին Տըլօրմ արդէն գորով մը կ'ըզգար անոր նկատմամբ. այս կնոջ սրտին մէջ, որ քիչ ատեն մայր եղած էր, չվատնուած գանձեր կային մարդկային սիրոյ, որք Օռօռի ժառանգութիւնը պիտի ըլլային.

Անոր ուշադրութիւնն ու միտքը զբաղցընելու համար ամեն կրցածը կ'ընէր Գրբեթէ ամեն օր դուրս կ'ելնէին. Ժամը երկուքին կառքը իրենց կըսպասէր բակին մէջ, մեծ սանդուխին առջեւ. Ցաղթութեան կամարը կ'անցնէին, Գուլոնեի անտառին շրջանը կ'ընէին և Շանզ-Էլիզէէն և Բոնքուռտի հրապարակէն ետ կը դառնային, ուրիշ անգամներ կը պարտէին պուլվառներուն կամ քարափներուն կամ Բարիզի լաւագոյն փողոցներուն մէջ, եթէ Օռօռ ուզէր, կառքէն կ'իջնէին. բայց նոյնտի աղջիկը դուն ուրեք փափաք կը յայտնէր խանութ մը կամ վաճառանոց մը մտնելու.

Տիկին Տըլօրմ գժուարին և փափուկ պաշտօն մը ստանձնած էր. կ'ուզէր արժանաւոր կերպիւ կատարել զայն. կարող էր զայդ ընելու, որովհետեւ գիտէր թէ ո՛րչափ պարտական էր այդ սիրելի մատաղ աղջկան զոր իր բարերարն յանձնած էր իր խնամոց, իր գորովոյն, իր անձնուիրութեան.

Դժբաղդաբար, չկրնալով բոլորովին մոռնալ թէ Օռօռ Լասէռի կոմսին աղջիկն էր, և շուտ զգալով այն անջրպետն որ հարուստ ժառանգուհւոյն եւ իր միջեւ կը գտնուէր, ըստ բաւականին չէր մտներ իր դերին մէջ. Իր ձեւերուն, իր լեզուին, նոյն իսկ իր սիրոյն մէջ, ակնածանքի պէս բան մը կար. «Սիրելիս, զաւակս, սիրելի աղջիկս» այս բառերն այնպէս մը կ'արտասանէր որպէս թէ «Օրիորդ» ըսած ըլլար. Ցանցանքն իրը չէր, զգացման մը կը հնազանդէր. Ինչ որ ալ ըլլար, մոր մը իշխանութիւնը չէր ցուցներ իր աղջկան վրայ. Ընդհակառակ Օռօռ կը զգար զայս. եւ անոր համար է որ իրենց միջեւ շկար այն քաղցր մտերմութիւնն, այն սիրուն ընտանութիւնն, այն խորին խանդաղատանքն որք վստահութիւնը կը գրաւեն, հոգւոյն վեղու

բուն թոքախտի լիակատար բուժում մը չէ ծանուցուած դեռ, և կարելի է որ, կ'ըսեն, դեղին հիւանդ հիւսկերու վրայ զօրեղ հակագործութիւնը վնասակար լինի հիւանդութեամբ տկարացեալ թոքերուն և արդեալ լինի շնչառութեան։ Արդէն դարմանուող երեք հիւանդներու մահը ծանուցուած է։ Պերլինէ վերադարձած աւստրիացի բժիշկներ կասկած կը յայտնեն նաև դէմքի քաղցկեղային հիւծախտին (lupus) դարմանուելուն նկատմամբ։ որովհետեւ, կ'ըսեն, իբրեւ բուժուած ներկայացուողներուն վրայ կասկածելի երևոյթներ տեսան որք նոր կը կազմուէին գոցուած վէրքերուն քով։ Պերլինէ վերադարձող այս բժիշկներ յուսալի է թէ գՏթի։ Քոխ չկարենալ տեսնելնուն և Տթի։ Քոխի դեղէն կտոր մը բան ձեռք չձգելնուն համար նեղացած չեն։

—Ո՛չ միայն Եւրոպիոյ այլ և Ամերիկայի գլխաւոր քաղաքներէն կը ծանուցուի թէ կառավարութեանց կամ քաղաքապետութեանց ծախիւք ձեռնարկուած է մասնաւոր դարմանատուներ հաստատել՝ Տթի։ Քոխի դեղով հիւծախտաւորներ դարմանելու համար։

Անգլիոյ մէջ օրուան խնդիրն ամբոխի խնդիր մ'է։ Պահպանողական լրագիրք և նոյն իսկ կլատսթոնեան լրագիրք ոմանք կը պահանջեն որ Պ. Փառնէլ հանրային կեանքէ քաշուի, որպէս քաշուեցաւ Սըր Զարլզ Տիլք, իւր անբարոյական արարքներուն պատճառաւ, ինչպէս երեւան եկան Օ'Նէլ հարիւրապետին իւր կնոջ դէմ բացած դատին մէջ, յորում Պ. Փառնէլ եւ կինն ի բացակայութեան դատապարտեցան։ Իռլանտական լրագիրք կը պատասխանեն թէ Պ. Փառնէլի ծառայութիւնն առ Իռլանտա՝ քաղաքական է լոկ, և ցորչափ ինք յաջողապէս կը ծառայէ Իռլանտայի քաղաքական դատին, իւր անհատական կեանք կարեւորութիւն չունի։ Նոյն լրագիրք դիտել կուտան նաեւ թէ անգլիացի պետական երեւելի մարդիկ ոմանք անցեալոյն մէջ չեն փայլած վերջին ծայր մաքրակեաց բարոյականով և ներկային մէջ ալ չեն փայլիր, բայց և այնպէս անգլ. հանրային կարծիքը զանոնք չի հեռացներ ասպարէզէն։ Այսու ամենայնիւ կ'ըսուի թէ Պ. Փառնէլ պիտի կանոնաւորէ իւր վիճակ՝ ամուսնանալով տիկին Օ'Նէլի հետ, ամուսնալուծման վերջնական վճռոյն արտասանուելուն պէս։

—Առն և կնոջ դատը Սերպիոյ մէջ եւս օրուան խնդիր է, ուր Նաթալի թագուհի, իւր ամուսնալուծման դատին վրայ յիշատակագիր մը հրատարակելով, խնդիրն սերպ ազգին և Սերպիոյ Ազգային ժողովոյն որոշման ենթարկեց։

—Իրաւունք ունէինք երէկ կասկած յայտնելու այն լրոյն վրայ որ Յոհան Օրթի դժբախտ արհիւրքին ազատումը կը ծանուցանէր։ Իւր գտնուելուն աւետիսը չէ եկած ո՛չ ի Կմիւնտէն, ո՛չ ի Սալցպուրկ ուր կը բնակին իւր մայր և ազգականք։ Եւ թէպէտ հոգեւոր պաշտօն մը մատուցուած է ի Կմիւնտէն՝ վշտահար մօր խնդրանքը, բայց այս ալ եթէ կարելի է դժբախտ արհիւրքին գտնուիլը դիւրացնելու բարեպաշտական նպատակաւ էր, և ո՛չ թէ գոհաբանական պաշտօն մը՝ իւր գտնուելուն առթիւ։

—Սլիվնիցայի ճակատամարտին տարեդարձին առթիւ, պուլկար բանակին հետեւակաց առաջին զօրագնդին հայկերոյթի մը տրուեցաւ իւր զօրանոցին մէջ։ Ֆերտինանտ իշխան ներկայ էր։ Բաժակներ առաջարկեցան՝ դրուատելով այս յաղթութիւն և պուլկար բանակն։

—Անգլ. թերթի մը կը ծանուցանէ թէ Միլան նախկին թագաւոր, որ այս պահուս Անգլիա կը գտնուի, ուր մեծ որերով կը պարապի (վայրի երէնեբու), ուզեր է իւր մեծարանքը մատուցանել Վիքթորիա թագուհւոյն, բայց այս այցելութիւն փափուկ դիրքի մը մէջ կը դնէ անգլիական արքունիքն։ որովհետեւ Վիքթորիա թագուհին միշտ Նաթալի թագուհւոյն համակիր գտնուած է իւր ամուսնական խնդրոյն մէջ, քաջ համոզուած դժբախտ թագուհւոյն անմեղութեան՝ իբրեւ կին և իբրեւ մայր։ Ի Ֆիորենցա, Վիքթորիա թագուհին Նաթալի թագուհւոյն հետ տեսակցելուն առթիւ, ջերմ համակրանք ցուցած էր նմա։

—Մաճառ հռչակաւոր գործիչ, 1848ի ազգապետ Քոշութ, որ յիտալիա կ'ապրի ինքնակամ աքսորի մէջ, այս օրերս իւր դրէթէ բովանդակ ստացուածքը կորցոյց, մնանկացած մի քանի դրամատուներու վստահած լինելով զայնս։ Քոշութ իւր գաւակց կոզմէ ո՛և է նպաստ չընդունիր եւ նիւթական կարի անձուկ վիճակի մէջ կը գտնուի։ Իւր ապրուստը ճարելու համար այս խոր ծերութեան մէջ բան կը գրէ և հրատարակչաց կը մատուցանէ։ Ի Փէշթա մասնախումբ մը կը կազմուի՝ հանգանակութիւն բանալով ազգային նուէր մ'ընելու համար առ Քոշութ, որ այսպիսի նպաստ մը

պիտի լինի մաճառ հայրենասիրութեան արտայայտման։

—Կը հաւատան թէ անգլիական դատարանք պիտի հրաւիրուին քննել Պ. Սթէնլիի ամբաստանութիւններն իւր վերջապահ գնդին դէմ, մանաւանդ Պարթլոթ հազարապետին և Պ. Ճէյմսընի դէմ, որք մեռած լինելով, իրենք զիրենք պաշտպանելու անկարող են։ Միւս կողմէ, Պ. Սթէնլի այնքան մանրամասն պատմութիւններ կը հրատարակէ այս երկու սպայից անզթութեան վրայ, որ դրգռեալ եւ դայթակղեալ անգլ. հանրային կարծիքը լոյս և արդարութիւն կը պահանջէ։

—Զուլիցերիա այս օրերս օրէնք մ'ընդունեց, որ նոյն իսկ քաղաքական հանգամանք ունեցող ոճրագործներու յանձնումը կ'արտօնէ սկզբամբ։ Աւստրեան, գերմանական և իտալեան կառավարութիւնք այս մտօք իրենց դաշնագրերն աւելի կը խստացնեն, որպէս զի քաղաքական չարժառիթներու յիւլով ոճրագործներ ապաստան չգտնեն իրենց երկրին մէջ, կամ այն երկրաց մէջ որոց հետ դաշնագիր ունին իրենք՝ ոճրագործաց փոխադարձ յանձնման համար։

Հոլանտոյ թագաւոր և Լիւքսեմպուրկի մեծ-դուքս Վիլհելմ Գ. 1817 փետր. ամսուն ծնած էր, և երբ որդի Վիլհելմ Բ. թագաւորին և Անա Փաւլովնա թագուհւոյն, քոյր Նիքոլայ Կայսեր Ռուսիոյ, 1849 մարտ ամսուն յաջորդեց իւր հօր։ Հոլանտոյ արդի սահմանադրական դրութեան հռչակումն քիչ եւոքն ի գահ ամբարձաւ, և խորհրդարանական դրութիւնը զարգացնելու հետամուտ եղաւ ամենայն անկեղծութեամբ։ Շատ մը բարենորոգումներ կատարել տուաւ։ Մեծ մզում տուաւ հոլանտական վաճառականութեան, ինքն իսկ խնայութեան օրինակը տալով և իւր անձնական գանձուն գումարը զեղչելով, կանոնաւորեց Ցերութեան ելեւմուտքն, որ հասութիւն առաւելութիւն ունի այժմ։ Յարգել տուաւ կրօնական ներողամտութեան սկզբունքն, և ամեն կրօնքներու հետ հաւասարութեամբ վարուեցաւ։ Հարկերի ծովը ցամքեցնելով և շատ մը ջրանցներ շինել տալով, Հոլանտոյ նիւթական բարգաւաճման մեծ ճամբայ մը բացաւ, և իւր օրով շատ երկաթուղիք շինուեցան։ Գաղթականութիւնք ևս զարգացան։ Հոլանտական ազգերն յաղթութիւններ տարին Զինացւոց դէմ։ Արեւելեան պատերազմին ժամանակ, Վիլհելմ Գ. չէզոք մնաց բացարձակապէս, և միայն իւր մօրեղբօր՝ Ռուսիոյ Կայսեր մօտ միջնորդութիւն մ'ըրաւ թշնամութիւններ կասեցնելու համար։ 1861 և 1862ին դնաց այցելեց Նափոլէոն Գ. Կայսեր։ 1839ին Վիւրթեմպերկի թագաւորին աղջկան հետ ամուսնացաւ, յորմէ ունեցած երկու մանչ զաւակները մեռան։ Իւր կնոջ մահէն յետոյ ամուսնացաւ Վալտէք եւ Փիրմոնթի գերմանական դքսութեան պատկանող Էմմա իշխանուհւոյն հետ, յորմէ 1880ին՝ իւր 65երդ տարեւոյն մէջ՝ աղջիկ զաւակ մը ունեցաւ, Վիլհելմինա թագուհին, որ է այսօր միակ ժառանգ Հոլանտոյ Օրանժեան համբաւաւոր վեհապետական գերդաստանին։ Էմմա թագուհին, իւր գերմանազգի մայր, որ այժմ բուն Հոլանտացւոյ մը չափ հոլանտասէր է, խնամակալի պաշտօնը պիտի վարէ։ Իսկ Լիւքսեմպուրկ, որ լոկ անձնական կապով մը միացեալ էր, Օրանժեան գերդաստանին -ը- ճիւղին հետ, Վիլհելմ Դ.ի մահուամբ կը բաժնուի, և կ'անցնի գերման դքսի մը, Նասաուի Ատոլֆուս դքսին, որ կը լինի ինքնուրոյն վեհապետ, իբրեւ Լիւքսեմպուրկի մեծ-դուքս։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կը լսենք թէ Ամեր. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն իւր պարապոյ ժամերուն մէջ կ'աշխատի ամբողջացունել կարեւոր երկասիրութիւն մը որուն ձեռնարկած էր ի վաղուց և որ կիսաւարտ կը մնար Ն. Ամենապատուութեան բազմազբաղ վիճակին պատճառաւ։ Այդ հեղինակութիւն, որ կը վերաբերի եկեղեցականաց կոչման եւ պարտականութեանց, բաւական ընտուար հատոր մը պիտի կազմէ։

Մուշէն կը գրեն մեզ թէ Տարոնոյ ընդհ. վանահայր-առաջնորդ Դեր. Հայր Խարախանեանի անօրինութեամբ՝ Ս. Կարապետի վանքէն երկու սարկաւագներ պիտի զրկուին ի Ս. Էջմիածին, հայկական ձայնագրութիւն ուսանելու։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆԷ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆԵՐԷ

Սալիսէի ատենեան տրուեցաւ Դամասկոսի երեւելիներէն Մէյտանիզատէ Բիզա էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պ. Նիքոլաքի Զարիֆիի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Սպարապետի Դրան արժանի հայթայթող Հարոն էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Եւրոպական լրագրաց թղթակիցներէն Պ. Ֆրէտերիք Քալիշի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Դարատաղի իշխանին թիկնապահին։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Պետական խորհրդոյ նախագահ՝ Բարձր. Արիֆի փաշա, որ երկու օրէ ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով, երէկ իւր պաշտօնատեղին գնաց։

— Ոստիկանութեան նախարար Նազըմ պէյ երէկ Բ. Դուռը գնացին և յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

ՄԱՀ ՀՈԼԱՆՏԱՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

Հոլանտայի Վիլհելմ Գ. թագաւորին մահուան առթիւ Վեհ. Սուլթանը ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց Հոլանտայի խնամակալ մայր-թագուհւոյն։

— Երէկ մայրաքաղաքիս օտար դեսպանատունք և դեսպանատանց պահակ շոգենաւերն իրենց դրօշակները կէս պարզած էին ի նշան ազգ։

—Հոլանտական դեսպան Պ. Վան Թէթա երէկ Բ. Դուռը գնաց և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ տեսակցելով՝ հաղորդեց Վիլհելմ Գ.ի մահը։

—Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա, բարձրաստիճան պաշտօնատարք ոմանք և օտար դեսպանք՝ Հոլանտայի թագաւորին մահուան առթիւ երէկ Հոլանտական դեսպանատունը գնացին և ցաւակցական այցելութիւն տուին Պ. Վան Թէթոի։

— Այս դիշեր անգլիական դեսպանատան մէջ տրուելիք ցայգահանդէսն յետաձգուած է Հոլանտայի թագաւորին մահուան պատճառաւ։

ՎՍԵՄ. ՑԱԿՈԲ ՓԱՇԱ

Եղիպտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա, կայս. անձնական Դանձուն պաշտօնատան մէջ զբաղած ըլլալով, շաբաթէ մը ի վեր Մալիէի պաշտօնատունը չէ գնացած։ Ն. Վսեմութիւն երէկ եւս կայս. անձնական Դանձուն պաշտօնատունը կը դտնուէր։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ցայտնի է թէ դաւառական ընդհանուր դատախազներուն պաշտօն յանձնուած է նաև քննել դատարանաց վիճակն։

Արդ, Դատական Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ քննիչ ժողով մը կազմուած է, որ պաշտօն ունի քննել դաւառաց ընդհանուր դատախազներու կոզմէ եկած քննութեանց տեղեկագիրը։ Այս ժողովը կը կազմեն Վրճռաբեկ տեղի պատժական ճիւղի անդամներէն Մուսթաֆա ու Իպրահիմ պէյերը և պատժական գործոց տնօրէն ճէլալ պէյ։ Այս ժողով վաղը իւր առաջին նիստը պիտի գումարէ և իւր տրամադրութեան ներքեւ դրուած են քարտուղար մը և երկու արձանագրիչներ։

— Դատական Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ ուրիշ ժողով մը ևս կազմուած է որ պաշտօն ունի դատարաններու վճռագրոց պատրաստութեան եղանակն որոշել և օրինակներ պատրաստել։

ԲԱԹԱՆԹԻ ՏՈՒՐՔԸ

Կառավարական շրջանակաց մէջ կը կարծուի թէ Բաթանթի կանոնագիրը պիտի կրնայ գործադրութեան դրուիլ ի մօտոյ։ Տէրութիւնք ոմանք իրենց հաւանութիւնը վերապահած էին՝ իրենց հպատակաց պահանջից դանձման։ Այս պայմանն ընդունուած է, որովհետեւ կայս. կառավարութիւնը կ'զբաղի ընտրելու այն օտար պատուիրակներն որք պիտի անդամակցին Բաթանթի յանձնաժողովին, ինչպէս նաեւ անոնց իրաւասութեան սահմանը ճշդելու։ (Մանրամասն)

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԲԱՐԻՈՒԹՄՈՒՆՔ

Յառաջիկայ եղմտական տալոյ պիւտճէն երկու միլիոն օսմ. ոսկւոյ հասութից առաւելութիւն մը լոյց կուտայ։ Այս առաւելութիւնն ձեռք բերուած է ինչ ինչ միջոցներու չնորհիւ որք ձեռք առնուած են գաւառաց գանձային պաշտօնէից նկատմամբ, ինչպէս նաեւ տրոց գանձման գրութեան մասին եղմտական Վսեմ. Նախարարին ներմուծած բարւոքումներուն շնորհիւ։ Այժմ ուսումնասիրութեան առարկայ եղող զանազան բարւոքումներն երբ գործադրութեան դրուին, Տէրութեան հասոյթք մեծագոյն առաւելութիւն մը պիտի ունենան։ Ասկից զատ, յառաջիկայ ամրան 1էն սկսեալ, կարեւոր զեղչեր ի տրած պիտի դրուին կառավարական պաշտօնատանց ծախուց մէջ։

Նմանապէս բոլորովին նոր ձեւի մը պիտի վերածուի տէրութեան ապրանաց հայթայթման դրութիւնը։ Հայթայթիչք կնքեալ պահարանաւ պիտի յայտնեն իրեն գներն ու պայմանները։ Այս կերպով բաղում զեղծմանց առաջքը պիտի առնուի և տէրութեան Գանձը մեծ չահ մը պիտի ունենայ։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆՆ ԵՒ ՏՐ. ՔՈԽ

Վեհ. Սուլթանն, որ գիտէ միշտ ըստ արժանւոյն վարձատրել մարդկութեան օգտակար դիւտերու հեղինակները, բարեհաճած է առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան չնորհել առ Տոքթ. Քոխ։

Պերլինի օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշա դերմանացի մեծանուն բժշկին պիտի յանձնէ այդ պատուանշանը։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Վեհ. Սուլթանի հրամանաւ կազմեալ օսմ. բժշկական պատուիրակութիւնը, զոր կը կազմեն Վսեմ. Տոքթ. Խորասանճեան էֆէնտի, Թէյզի փաշա, Նայիմ պէյ և Տր. Ֆոն Տիւրինկ, այս կիրակի իրիկուն Պերլին ժամաներ և Օթէլ-Սանդրալ պանդոկն իջեւաներ է։

Կայս. պալատան բժիշկ գնդապետ Իզզէթ պէյ և Տոքթ. Հիւսէյին Խաղի պէյ, որք կայս. Իրաւէով Պերլին կ'երթան Տոքթ. Քոխի դիւան ուսումնասիրելու, երէկ իրիկուն Պերլին ուղեւորեցան արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

. .

Տոքթ. Եդուարդ Մասիս էֆ. և Տոքթ. Տիգրան էֆ. Դարամանեան երէկ իրիկուան ճեպընթաց կառախումբով մեկնեցան մայրաքաղաքէս ի Պերլին։ Դերմանացի մեծանուն բժշկին բարեբար դիւան ուսումնասիրելու համար այս երկու հայ բժշկաց իրենց անձնական նախաձեռնութեամբ Պերլին ուղեւորելու դաղափարն ամէն տեսակէտով գնահատելի եւ դովելի է, ուստից տարակոյս չ'կայ թէ պիտի օգտի Կ. Պոլսոյ հասարակութիւնն, ինչպէս արդէն մեծամեծ օգուտներ կ'ակնկալէ բժշկական պատուիրակութենէն։

. .

Այս իրիկուան կառախումբով եւս Պերլին կ'ուղեւորի Տոքթ. Սիմոն էֆ. Սեզրոսեան, Տոքթ. Քոխի դիւան ուսումնասիրելու համար։

ՀՆՏԱԼԻՏ ՑԱՏԱՆՆ

Առողջապահական վարչութիւնը երեկի թուականաւ հետեւեալ շրջաբերական հեռագիրն ուղղած է քարանթինայի կայարանաց։

Նկատելով որ Ատանայի մէջ հրն տակաւ ծագած է, Սէլէֆքիէի հիւսիսային կողմն հաստատեալ քարանթինան գործադրելի է մինչեւ յԱնմուրը (այս վերջին նաւահանգիստն ալ մէջն առնելով) նոյեմ. 24էն յետոյ մեկնող նաւերուն համար։

ՊԱՆԴՈՒԽՏՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ

Էվգաֆի նախարար Վսեմ. Զիհնի փաշա անցեալներն այցելելով պանդուխտներու հիւանդանոցը քննութիւններ կատարած էր։ Ն. Վսեմութիւն այդ հիւանդանոցի ներքին վիճակին նկատմամբ, այսինքն հիւանդներու դարմանման և ուտեստին, բարենորոգումներ հարկ տեսնելով, դրած է բժշկական վարչութեան, յանձնաժողով մը կազմել որ նոյն հիւանդանոցի բժիշկներուն հետ հարկ եղած քննութիւնները կատարէ և տեղեկագիր մը պատրաստէ։ Այդ յանձնաժողով, զոր կը կազմեն բժշկական վարժարանի ուսուցիչք ոմանք, վաղը պանդուխտներու հիւանդանոցը պիտի երթայ իւր քննութեան ձեռնարկելու համար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրաբան տեղեկութեանց համաձայն, նոյեմբեր 10ին ու 11ին Հալէպի մէջ հնտախտի որ եւ է դէպք չէ պատահած։ Նոյեմբեր 8ին Պիրէճիկի մէջ հնտախտի 2 մահեր պատահած են և Իսկէնտէրունի մէջ՝ 1։ Նոյեմբեր 9ին՝ Մարաշի մէջ՝ 2։ Նոյեմբեր 9ին եւ 10ին՝ Քիլիսի մէջ՝ 14։ Հոմսի մէջ՝ նոյեմբեր 8ին 5, 9ին՝ 15 և 10ին՝ 15։

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԵՒԵՂԵՑԻՔ

Քէրքիէն (Մակեդոնիա) հեռեւեալ հեռագիրն հաղորդուած է առ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն։

Հարիւր տասը Ուլահներէ ստորադրեալ խնդրագիր մը կը բողոքէ Ցունաց Պատրիարքին կոզմէ եղած այն կամայական անօրինութեան դէմ որ կը հրամայէ փակել իրենց ձեռամբ կառուցեալ եկեղեցիները, խնդրարկուք կ'ըսեն թէ Պատրիարքն այս պարբադային մէջ անձնական տեսութեանց միայն հպատակած է, նպատակ ունենալով գրգռել հանդարտիկ ժողովուրդ մը որ մինչեւ ցարդ իւր կրօնական պաշտամունքները կատարելու ազատութիւնը վայելած է։ Հետեւաբար Ձեր Բարձրութեան միջամտութիւնը կը խնդրեն որպէս զի դերծ մնան կայս. կառավարութեան անհնազանդ դրտնուող անձանց կրօնական դերիշխանութենէն։

. .

Զմիւռնիոյ Ցոյները տեղւոյն եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան անդամներէ մէկ քանին պատուիրակ ընտրելով՝ անցեալ չարաթ օր զրկած են կուսակալին մօտ։ Պատուիրակութիւնն յայտարարելով որ Ցոյն հաւատարիմ հպատակներն ի վաղուց անտի վայելած են օսմ. կառավարութեան ամէն տեսակ չնորհներն և թէ իրենց հաւատարմութիւնն առ Վեհ. Սուլթանն՝ ամենակատարեալ է, խնդրած է կուսակալէն զայս մատուցանել յուսս կայս. գահոյից։

Կուսակալն, ըստ այնմ, Զմիւռնիոյ յունաց հաւատարմական զգացմանց այս արտայայտութիւնները մատուցած է Վեհ. Սուլթանին։

. .

Զմիւռնիոյ Եպոքէ լրագրոյն մէջ կը կարդանք։

Զմիւռնիոյ Ցունաց եկեղեցիք թէև գոցուած են, սակայն Մանիսայի ու չրջակայից եկեղեցիք չեն գոցուած։ Այս պարագայ արդիւնք է այն հաւատարմական զգացմանց զոր Մանիսայի կրօնական պետը կը տածէ առ կայս. կառավարութիւն։

ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Այս աւուր Ս-գ-ի մէջ հետեւեալը կը կարդանք։

Թէեւ Սդ-ն-դ-ի, Տէյլ Նէ-ի ու անգլիական մէկ քանի լրագիրներու թղթակիցք Փոքր Ասիոյ անդորրութեան ու ապահովութեան մասին թշնամական հրատարակութիւններ կընեն եւ կը ծանուցանեն թէ Իսլամ ժողովրդեան ու Հայոց միջեւ կռիւները պակաս չեն, սակայն Փարիզու Ս-ռ-ռ լրագրոյն Փոքր Ասիոյ թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ այդ անգլիական լրագիրներու հրատարակութիւնք սոսկ թշնամական զրպարտութիւններ են, թէ Փոքր Ասիոյ ամէն կողմը կատարեալ անդորրութիւն ու ապահովութիւն կը տիրէ և թէ իսլամ ու քրիստոնեայ ժողովրդեան միջև բնաւ կռիւ տեղի ունեցած չէ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՑ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Դատական Նախարար Վսեմ. Բիզա փաշայի նախագահութեամբ երկաթուղիներու համար կազմեալ յանձնաժողովը պիտի զբաղի նաեւ Զուրիխի մէջ կազմեալ ընկերութեան մը կողմէ եղած առաջարկութեամբն որուն համեմատ այդ ընկերութիւն պիտի գնէ Պ. Հիրշի ունեցած Բուժլիի երկաթուղեայ բաժնեթուղթերն, որովհետեւ այս խնդիր՝ կայս. կառավարութեան Բուժլիի երկաթուղեայ վրայ ունեցած իրաւանցը վերաբերելու համար, խիստ կարեւոր է։

Այս յանձնաժողով նոյնպէս խորհրդակցութիւններ կատարած էր Սէլանիկի երկաթուղւոյ գծին վրայ պատահած արկածի մասին և կ'ըսուի թէ ընկերութիւնը հաւանած է վճարել հարկ եղած հատուցումը։

Պ. ԿՌԱՆԷ

Պոլսոյ քարափաց արտօնատիրոջ փոխանորդ Պ. Կռանէ երէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հանրօգուտ չինութեանց նախարար Վսեմ. Բարիֆ փաշայի հետ։

Պ. Կռանէի մեկնումը տակաւին որոշուած չէ, որովհետեւ տակաւին չէ յաջողած բոլորովին կարգադրել իւր գործերը։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՍԱԿԱԳԻՆՔ

Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ միջև կնքելի մաքսային սակագնոյն համար յանձնաժողով մը կազմուած եւ իւր առաջին նիստն բրած է արդէն։ Կայս. կառավարութիւնը ռուսական քարիւղի և պիւրի սակագնոյն նկատմամբ նպաստաւորագոյն գտնուած է եւ ասոր փոխարէն առաջարկած է ռուսական ուրիշ ապրանքներու մաքսային սակագինն աւելցնել։ Յանձնաժողովն այս առաջարկին վրայ խորհրդակցութիւններ կատարած է եւ այդ իրաւունքը յառաջիկայ նստին պիտի հաղորդուի ռուսական պատուիրակաց։

Պ. Քոթար որ Սամսոնէն ի Սեբաստիա երկաթուղւոյ մը չինութեան մենաշնորհը խնդրած էր, մայրաքաղաքս եկաւ։

—Թէնէնտոսի և Քիոսի միջև գտնուած ընդծովեայ հեռագրական թելը, որ խզուած էր, վերահաստատուած է։

—Կ'ըսուի թէ գրամատեարց խմբի մը ներկայացուցիչը մայրաքաղաքս պիտի գայ վարձու կառքերու ընկերութեան մը կազմութեան մենաշնորհը խնդրելու։

—Ֆրանսացի գրամատեարք ոմանք մը տարբերութիւն յայտնած են Սիրքէճիի կողմը մեծ օթէլ մը կառուցանելու համար։

—Սէրվէր լրագիրն, որ կէս օրին կը հրատարակուէր, յետ այսորիկ առաւօտները կանուխ պիտի հրատարակուի։

—Ագրիանուպոլսոյ կեդրոնական հիւանդանոցին առաջին բժիշկ գնդապետ Ֆանօ պէյ հանգստեան կոչուած է 1500 ղրշ. ամսաթոշակով։

—Երկու առաւօտ անգլիական շոգենաւ մը նաւը Ռէօշկիի ասկէ երկաթ նետելու պահուն Մախուսէի Բէյ-ի Պ-ը-ն-ին բաղխեցաւ և բաւական մաս պատճառեց այս վերջնոյն։

—Երկուքան հարաւային սաստիկ հողմին պատճառաւ Գաստ-գիւղի ու Հայտար Փաշայի շոգենաւք չկրցան իրենց սովորական երթեւեկութիւնը կատարել։ Մախուսէի 12 թիւ շոգենաւը թէև ժամ կին ճամբայ ելաւ Հայտար-Փաշա երթալու համար, սակայն նաւապետը տեսնելով որ անկարելի է նաւամատոյցին մօտենալ, Սկիւտար առաջնորդեց շոգենաւն և հոն հանեց ուղեւորները։ Շիրքէճի շոգենաւներու մեծ մասն եւս երկէկ չկրցան մօտենալ Գալաթաչի ու Պէշիքթաշի նաւամատոյցները։

—Թաղապետութեան Գ. չրջանակի պաշտօնեայք սեպտեմբեր ու հոկտեմբեր ամիսներուն մէջ 2514 օխա պակաս կշռող հաց գրաւած են, որոց 170 օխան կանանց հիւանդանոցին տրուած և մնացեալներն ալ աղքատաց բաշխուած են։

—Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ Բամի զօրանոցին մէջ գտնուող հեծելազօրաց ն. գունդը գրոչակ չունի, գեղեցիկ դրոչակ մը շնորհած է նոյն գունդին։

—Կայս. հրամանաւ բժշկական վարժարանի ուսուցչի օգնականներէ դեր. Հազարատեան Հասան Զիհնի էֆէնտի և հր. բիւրաւպետ Հիւսամէտտին էֆէնտի Փարիզ պիտի երթան միքրոպներու գիտութիւնն ուսանելու համար։

—Էյուպի մէջ այս օրերս փողոցաւոր սաստկապէս կը ճարակի և մինչեւ հիմայ մէկ քանի տղաքներ զոհ գնացած են այդ հիւանդութեան։ Թաղապետական բժիշկներն հարկ եղած միջոցները ձեռք առած են այդ պատի ճարակումն արգիլելու համար։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՑԻ

Այս գիշեր
ՔԱՌՄԷՆ (CARMEN)

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ
1891

ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻՆ ԳՐԻՉՈՅՑՈՎ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՏՊԱԳՐ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Գին 40 փարա

Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը. Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-խան, միջնայարկ, թիւ 48, 49, 50։ 390

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակները վաճառական չեն։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ց. Պ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Ի Զալաթիա, Մոմխանէ, Նպարեղինաց առեւտրով զբաղող Ց. Պ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ եւ Ս. ՎՐԹԱՆԷՍԵԱՆ ընկերութիւնը լուծուած լինելով, յիշեալ ընկերութեան անդամներէն Ց. Պ. Պոյաճեան՝ պատիւ ունի ծանուցանել իւր պատուարժան յաճախորդաց թէ՝ միեւնոյն առեւտրով զբաղելու համար վաճառատուն մը բացած է ի Մոմխանէ, չոգենաւային Լլոյդ ընկերութեան գրասենեկաց դիմացը, Ռուսաց Անտրէ-վոքքի վանուց ներքեւ, թիւ 111, ուր կը գտնուին ամեն տեսակ նպարեղէնք, ըստ պէլիք, Ռուսիոյ անխառն իւղ, ընտիր խավեար և Զինաստանի ու ռուսական Բարօֆի անխարդախ թէյ։ 205

ԱԶԳ

Համաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ դպրաց սոգ հանանելու վարձքերէն հետեւեալները մինչեւ եղած ըլլալուն բոլ օրինի ամուրդ։ Հանուած են. ծախու առնելու փափաքողք առաւօտեան ժամ 3ին Սամաթիոյ ի Նուշնան վարժարան ընկերութեան սենեակը բարեհաճին դիմել։

Ա. Թոփքաքու Պապիտիս Ազգ. փողոց թիւ 5 մէկ փայտաշէն ամբողջ տուն մը, և ներքնէ եղով թիւ 7 մէկ գինետան ամբողջ միւլքը կը վաճառուի։

Բ. Սամաթիոյ Պրտի Զէյէպի փողոց սովոյ միւնոտիկ խաչատուր տղայի կին տիկին Մարգարիտի, մէկ քարուկիր տուն, իւր մահուանէ ի ետոյ երեք զաւակացը ժառանգ մնալով, որոց մի անպատաշ մնած ըլլալուն առթիւ յիշեալ տան երեք բաներին մէկ բաժինը կը վաճառուի։

Յիշեալ վաճառումնէք թուականէս վաթսուն մէկ օր միջոցի մէջ պիտի լրանան։ 13—15

18 Հոկտ. 90 186

ՏՈՌԹՈՐ ՍԵՂԲՈՍԵԱՆ, տեղափոխութիւն ըրած ըլլալով, կը ծանուցանէ իւր հիւանդաց թէ՝ այսուհետեւ կրնան զինքը գտնել Բերա, Եէնի չարչի փողոց, թիւ 58, ամէն օր կէս օրէն վերջը, ի բաց առեալ երեքշաբթի օրերը։ 21—30

ԱԶԳ

Էֆէքչէն չոգենաւն նաւապետ Իրոլ Օսմանէն վաղը, չորեքշաբթի, ասա կը հասնի և ընդհուպ պիտի մեկնի ի Լիվերբուլ։

Է.Տ. ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գալաթա-Լը Էֆէքչէն չրէ. ամ.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Նոյմ. — Թայմս կ'ըսէ թէ Անգլիոյ Պանքային օտար երկիրներէն ոսկեդրամ փոխ առնլուն պատճառաւ, հաւանական է որ անգլ. կառավարութիւնն յանձնաժողով մը կազմէ՝ վերաքննելու համար Անգլիոյ Պանքային հիմնական օրէնքն, որ 1844էն ի վեր փոփոխումի չէ կրած։

ՀՌՈՄ, 24 Նոյմ. (Ա. Հ. Գ.)—Աւստրիայ ցայս վայր ծանուցեալ արդիւնք երեսփոխանական ընտրութեանց, որք կիսաբաի կատարեցան յիտալիա.

314 Նախարարականք
69 ընդդիմադիրք
8 անտոյգ ընտրութիւնք։

Այս արդիւնք յաջողութիւն մ'է Գ. Քրիսպիի և իւր կառավարութեան համար։ որք գոհունակութիւն կը յայտնեն։

ՊԵՐԼԻՆ, 24. (Ա

տուի, յորմէ հետէ ստուգուած է թէ չահագիտութիւնք երեւակայական դրամագլխի մը վրայ յենած են յաճախ։ (Աւասիկ շատ որոշ և բացայայտ լուր մը։ Ծ. Խ.)

ՓԱՐԻԶ, 24.—Պ. Ժիւլ Ֆէրրի ուսումնասիրաց ընկերութեան դասընթացին բացման նախագահելով, բանախօսութիւն մ'ըրաւ, յորում դաստիարակութեան զարգացումը ջատագովեց իրրեւ ազգուագոյն միջոց ընկերային խնդրոյն լուծման յանգելու։ Հասարակութիւնն համակրանից ընդունելութիւն ըրաւ նախկին վարչապետին։

—Ֆրանսական լրագրիք վստահութիւն կը յայտնեն թէ Նասաուի (Գերման) դքսին Լիւքսէմպուրգի վեհապետական գահը բազմելովը միջազգային կացութիւնը չպիտի փոփոխի։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղ–ԹԻ, 13 Նոյմ.

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մէջ. Ս. Սերի	19	19
Առաւաւտ բացուեցաւ	19	20
Եւ օրին »	19	20 1/2
Թաղվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	77	25
» » ժամ 5ին	78	5

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԼԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սերի	40
»	B. »	22 1/4
»	C. »	19 20

ՊԱՀԵՍՏՈՒՄԻՆ

Սովիէթ ժէնէրալ	Ֆրանկ Լիր.	4 34
Գրեսիտ ժէնէրալ	Օսմ. »	9 16
Պանք ոտ Փարիզ	» »	6 25
Սոս. Շանժ եվրոփէոր	» »	4 30
Թրամուէյ	» »	535
Բուտիլի երկաթուղի	Ֆր.	76 7/8
Բամնիթուղի Լավրիսի	Գ. կ.	147

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄԵՐ

Օսմանեան սոսկ	դրա.	100
20 Ֆրանկնոց	»	87 1
Անգլիական սոսկ	»	109 28
Մարք (գերմանական սոսկ)	»	107
Իմպերիալ	»	91 20
Գրիմից	»	51 10
Բուպլի Թզթագրամ	»	7 73
Մեմ. արեանթ (սարը)	»	107 36
Վիեննայ	»	102 30
Լինդոնց	»	102 20
Մեթալիք	»	100
Թուֆէքչի	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 24 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Իսանթ 3 %	95	10
» » 4 1/2 %	104	60
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Դ.	18	17 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	76	75
» Բէյրի բամնիթուղի	315	
Պանք Օթոման	607	50
Գրեսիտ Լիոնէ	788	75
Իտալական Ռանթ 5 %	93	25
Հիւսիսական 5 %	457	50
Բրիտիշ Թիւրք (1890)	402	50
Եգիպտական միացեալ	482	50
Պանք ոտ Բարի	838	75
Օսմ. մաս. արեթուղի	455	
Սուէզի ջրանցք	2388	75
Սպանիական արտաքին	74	1/4
Ռիո Թինթո	591	25
Մեսիրիոնս	680	
Զէր Լոնդրայի վրայ	25	37 1/2
Լոնդոն, 24 Նոյմ. ժամ 6 վայր — երեկոյ		
Անգլ. ֆոնտիկ	95	1/2
Օսմ. » Սերի Գ.	17	3/4
» » » Ա.	40	
» » » Բ.	22	1/4
» » » Գ.	17	3/4
Փոխառութիւն 1877	100	1/2
Պանք Օթոման	14	3/16
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիչէ)	95	
» առաջ. (բրիվիլէժիէ, նոր	91	1/8
Ռիո Թինթո	23	3/16
Ցօմանիալ (փոխառ. Բուչիլա)	102	1/4
Հիւսիսական 5 %	89	1/2
Մոնթոլ »	71	1/2
Ռուսական 1889	97	1/2
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ	25	37 1/2
Վիեննա, 24 Նոյմ. ժամ — վայր —		
Օսմանեան երկաթուղի	36	
» Բէյրի բամնիթուղի	135	
Փոխառութիւն Լոնդոնի վրայ	115	70
Պերլին, 24 Նոյմ. ժամ — վայր —		
Փոխառութիւն Լոնդոնի վրայ	20	32 1/4
Բուպլ Թզթագրամ	238	
Օսմանեան երկաթուղի	78	25
Օսմ. Բէյի	315	62 1/2
Բրիտիշ Թիւրք	402	50
Օսմ. արեթուղի	—	—
Պանք Օթոման	608	75
Ռիո Թինթո	590	

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ԻԼ ԹՐՈՎԱԹՈՐԻ

Այո՛, 1857ին,—տակաւին կը յիշեմ,—գրասենեակս առջին նստած, ի Բարիզ, դաս մի կը սերտէի՝ խորհելով ի հայրական տաղաւարն, զոր՝ մանկական ագիտութեամբ՝ այլ եւս տեսնելու յոյս չունէի, ինձ կը թուէր թէ բիւրաւոր հորիզոններ կը բաժնէին զայն յինէ։ Կ'երեւակայէի թէ եղբայրներս բարեբաստիկ կ'ապրէին անդ՝ խաղալով՝ ծիծաղելով անդադար, թէ հայրս միշտ առոյգ և քաջառողջ էր, թէ վաղամեռիկ հէք մօրս գերեզմանին վրայ կը բարձրանար անչուշտ մահարձան մը՝ յաւերժացուցանելու համար նորա նուիրական յիշատակը կաթոգին որդւոցն համար, թէ... յանկարծ երազս աներեւութացաւ։ մերձակայ մի տան փակին մէջ ալեւոր կայր մը երգեհոնին վրայ կը նուագէր սրտաճմլիկ մի եղանակ։ այնքան յուզուեցայ որ՝ իմ ծննդավայրի նորոգուած յիշատակն ալ արդէն տիրեցուցած լինելով դիս՝ սկսայ արտասուել։ Ցետոյ լսեցի մանկական ձայն մը, սուր և յստակ ձայն մը որ կ'երգէր մի հոգեյոյզ եղանակ։

Ի՞նչ էր այդ եղանակը, չգիտէի։ երաժշտութեան տակաւին անտեղեակ էի։ Օր մը դարձեալ լսեցի զայն։ այս անգամ երաժշտութեան աշակերտ լինելով՝ աւելի լաւ ըմբռնեցի։ մեր դասատուն, Թոնի Պայզաս, (որոյ յիշատակն օրհնե՛ալ ըլլայ) կ'երգէր զայն՝ օսմանեան հռչակաւոր դիւանագէտ Ալի և Ֆուատ բաշաներուն առջին։ Այս անգամ եւս յուզուեցայ եւ ընկերներուս ետին ծածկեցի զիս որպէս զի արտասուքս չտեսնուին։ Թէնօրի գեղեցիկ ձայնով կը թնդացուցէր սրահը եւ կարծես սրտէն կը բխէին սա տողերը։

«Աստուա՛ծ, ողորմեա ինձ։ ա՛ռ զհոգիս ընդհուպ։ ո՛չ ես կրնամ հանդուրժել վըշտացս... Մնա՛ս բարեաւ, իմ Լէօնորա...»

Այն օրն իմացայ թէ Իլ Թրէվ-Ֆէրի կամ Լէ Թրա-Վէր անուն նուագախաղին սրտաշարժ եղանակներէն մին էր։

Վէրտիի այս աշխարհահռչակ երկասիրութիւնն ի Ֆրանսերէն թարգմանուելով առաջին անգամ ներկայացուեր էր ի 12 յունվարի 1857 ի Կայսերական Թատրոն օպէրայի։

Թատերախաղիս գլխաւոր նիւթն է սէրը, այնպիսի նիւթ մը որ Ադամ և Եւայէն ի վեր տակաւին սպառեալ չէ, միշտ նոր է, միշտ հրապուրիչ, մանաւանդ նոցա համար որոց սիրոյը՝ մարդկային ընկերութեան յուռի ախտերով խանգարեալ չլինելով՝ պահեր է կուսական մաքրութիւնը։ Ահաւասիկ վէպին համառօտութիւնը։

Ի սկիզբն հնգետասաներորդ դարու, պառաւ քնչու մը կ'ամբաստանուի թէ Սարակոսի կոմս տը Լիւնայի կրտեր որդին դիւթեր է։ Այդ կին կը ձերբակալուի և հրոյ ճարակ կը լինի։ Բայց մեռնելէն յառաջ Ազուչէնա անուն աղջիկը կ'երդմնեցուցէ զի իւր մահուան վրէժը լուծէ։ Օր մը Ազուչէնա գաղտագողի կը մտնէ կոմսին պալատը, կը յափշտակէ մանուկը, կը տանի հեռու, ելն, գիշերը, հրոյ մէջ կը նետէ, ու կրակը կը լափէ այն հէք արարածը որոյ սրտամղիկ ճիչերը վրիժառու քնչուին սրտին մէջ արձագանք կը գտնեն։ Ասոյս կուտայ այս քսմնեցուցիչ տեսարանէ, վրանը կը մտնէ, իւր մանուկը բազկացը մէջ կ'առնէ հոգին խաղաղեցուցելու համար։ Անէ՛ծք սխարմամբ իւր զաւակը նետեր է հրոյ մէջ, զայն է տուեր յողնակիզ ի գոհունակութիւն ստուերաց մօրն։ Չկըրկներ մարդասպանութիւնը, կը մեծցուցէ կոմսին մանուկը և կը սիրէ զնա իրրեւ թէ իրենն ըլլար։

Տարիներ կ'անցնին։ Մանրիկ, թէպէտ քնչուի գաստիարակութիւն առած, այլ իւր բնածին ձիրքերով ասպետական ասպարէզին մէջ կը նետուի, մենամարտք ու պատերազմ, սոքա են իւր զբօսանքը։ Օր մը նիզակախաղի մէջ յաղթող կը հանդիսանայ և կրկէսի թագուհին, Տօնա Լէօնորա, գեղանի աղջիկ մը, կը պսակէ զնա։ Սէրը կը մտնէ յայնժամ սրտին մէջ՝ ու յաճախ կ'երթայ երգելու՝ Թրուպատուրներու նման՝ իւր սիրուհւոյն պատուհաններուն ներքեւ։ Տօնա Լէօնորա, որ ինքն ալ սիրեր էր յոյժ զՄանրիկ, ախորժով կը լսէ նորա երգերը և կը տոչորուի անծանօթ տարփածուին սիրովը։

Բայց այլ ոք ևս կը սիրէ զԼէօնորա, Մանրիկի եղբայրը, կոմս տը Լիւնա որ ի զուր կը ջանայ գրաւել գեղեցիկ օրիորդին սիրտը և կը կատաղի երբ կը լսէ Թրուպատուրին ձայնն, որոյ իւր եղբայրը լինելը չգիտեր։ Օր մը կոմսը զսա կը տեսնէ Լէօնորայի տունը։ բարկութեամբ կը բորբոքի և ի մենամարտ կը հրաւիրէ զնա։ բայց կը յաղթուի։ և Մանրիկ վեհանձնութեամբ չ'սպաններ զկոմս։ Ապերախտ կոմսը զրոյց կը հանէ թէ Մանրիկ մեռած է պատերազմի մը մէջ, եւ Լէօնորա զայս լսելով, խոր յուսահատութեան մէջ կ'իյնայ և կ'առաջադրէ իւր կեանքն անցունել կուսանաց մի վանքի մէջ։

Կոմսը, տեսնելով թէ իւր նենգութիւն անյաջող ելք մ'ունեցաւ, զինեալ մարդերով կը հասնի Լէօնորայի վրայ, երբ սա կը մտնէր ի վանս։ Մանրիկ, որ իմացեր էր կոմսին նենգութիւնը, ինքն ալ վրայ կը հասնի զինեալ մարդերով ու կ'տգռաէ զԼէօնորա։

Հարսանեաց պատրաստութիւնք կը լինին։ հարսն ու փեսան չքեղազարդ՝ կը սպասեն որ քահանայն օրհնէ զիւրեանց սէր, բայց քաղաքին պաշարողք որոց հրամանատարն է կոմս տը Լիւնա, սատակեալ կը յարձակին ու Մանրիկ կ'իյնայ թշնամւոյն ձեռքը որ չդիմացակալ ի բանս կը նետէ զնա Ազուչէնայի հետ որ քաղաքին մօտ գօրաց կողմէ ձերբակալուելով և իմացուելով թէ ինքն էր կոմսին եղբօր սպանողը, ի մահ դատապարտուեր էր։ Կոմսը կը հրամայէ զի Մանրիկ գլխատուի եւ մայրն ալ հրոյ ճարակ ըլլայ։

Իսկ Լէօնորա՝ փախտական կը թափառի բանտին չուրջը օր կը տառապի հոգւոյն հատորը։ Կոմս տը Լիւնա, որ քաղաքն առեր էր ձեռք ձգելու համար զնա և որ կ'որոնէր արփանացն առարկայն, կը հանդիպի նմա։ Լէօնորա ոտքը կ'իյնայ, կ'աղաչէ, կը պաղատի կոմսին՝ ներել ոսոխին, ազատել զնա ի մահուանէ։ կոմսը կը մերժէ և կը պատասխանէ թէ ուխտած է Մանրիկի մահը, մանաւանդ այն պատճառի համար զի Լէօնորա կը սիրէ զնա։ Ցայնժամ սա կ'երդնու իւր անձը նուիրել կոմսին եթէ չնորհուի իրեն պահ մի տեսակցիլ Մանրիկի հետ եւ եթէ ազատութիւն տրուի բանտարկեալին։ բայց կը մտադրէ դիակը մ'այն թողուլ կոմսին։ Սա կը զիջանի և ուրախութենէ կը յափշտակուի։

Լէօնորա կը նետուի բանտին մէջ։ կ'աւետէ սիրելւոյն թէ ազատ է։ Մանրիկ կասկածելով՝ կը մերժէ, «կ'արհամարհեմ կեանքը։ ասա՛, ի՞նչ է ազատութեանս պայմանը։ մի՞թէ ոսոխս... ո՞ուխտադրուժ։ վաճառեցի՞ր սէրդ։ կ'անիծեմ զքեզ՝ վատութենդ համար...—Ո՛ տառապանացս կը դողամ։ փայրկեանները պիտի լրանան։ ժամ է արդ։ գնա՛, փութիր։ մահը կը մերձենայ։ եթէ սակաւիկ մի եւս դադրիս, մահը պիտէ յարիչտակէ զքեզ։—

Գնա՛։—Կը պաղատիմ... սիրտս կը պատռի։ ո՛հ։ պիտի մեռնիմ։—կ'ատեմ զքեզ։—Մի՛ ատեր զիս։ ողորմէ ինձ համար։ մահս կը մերձենայ...—Ի՞նչ։ ա՜ի՜։ սա՛ռ... կը զդամ...—Աւա՜ղ Մանրիկս։—Ասա՛, ի՞նչ բրիր։—Թոյն ըմպեցիր։—Թոյն։—Այո՛ իմ մեռբդս։ բայց կարծէի թէ մահն աւելի ուշ պիտի գար։—Ո՜ երկինք, իմն Լէօնորա։—Զեռքերս կը սառի։ սիրտս կայրի՛։—Ասուա՜ծ ամենակարող։—Առաջադրեցի մեռնիլ ա՜նարատ, որպէս զի չ'մտանեմ դէրդ։—Ի՞նչ։ ի՞նձ համար կը մեռնիս, մինչ կ'ամբաստանէի զքեզ, ո՜ յիմարութեան։—Մանրի՛կ։ կը տոչորի՛մ։ սաստի՛կ են ցաւերս...—Անէ՛ծք...—Ներէ՛ Աստուած իմ, զիրոյս...»

Նոյն պահուն կոմսը կը մտնէ բանտին մէջ։ կը տեսնէ Լէօնորայի մեռնիլը։ յոյժ կը զայրանայ այս խարէութեան վրայ ու կը հրամայէ որ անմիջապէս գլխատեն զՄանրիկ։ Սա վերջին հրաժեշտը կ'ուտայ մօրը (Ազուչէնայի) որ կը ննջէ, ու դուրս կ'ելնէ։

Քահանայք կ'երգեն դուրսէն։ «Ողորմեա՛ Տէր, ողորմեա՛ մեր եղբօր հոգւոյն որ պիտի լքանէ զաշխարհս։ Ողորմութեամբքով մեծաւ փրկէ զեղկելին ի յաւիտենական հրոյ։» Ազուչէնա կը զարթնու։ «ի՞նչ է այս։ որո՞ց համար է այս երգ ննջեցեալց։ ինչո՞ւ առանձին եմ աստ։... ո՞ւր է որդիս...» Մանրիկ, դրսէն։ «Մայր իմ, օրհնեա՛լ լիցիս ի ժամ նահատակութեանդ՝ Լէօնորա, կը մեռնիմ, պիտի միանանք յերկինս։» Ազուչէնա՝ կոմսը տեսնելով։ «Պիտի սպանեն որդիս։ գթա՛ ինձ, ո՛ անգութ։—Այո՛ պիտի մեռնի։ սուրը պատրաստ է։ վրէժս պիտի լուծուի։ կատարեցաւ ամենայն ինչ։ մեռաւ։—Ասուած լուծեց մօրս վրէժը։ եղբա՛յրդ էր...»

Այսպէս կ'աւարտի խաղը յոր կը յարատեանակէ կնոջ անկեղծ սէրը և յոր կը պարզի գարշելի նախանձը, ատելութիւնը սիրոյ համար որ պատճառ եղած է միշտ պատերազմաց և ջարդերու։

Թրուվ-Ֆէրի երաժշտութիւնը հռչակաւոր Վէրտիի երիտասարդ հանճարոյն մի բեղմնաւոր արդասիքն է։ եղանակներէն շատը ժողովրդեան բերանն են։ Իտալացի երաշխաստաց երկասիրութիւնները զգացմանց տրտգագանք են, փասն այնորիկ ամէն ոք չուտ կ'ըմբռնէ զայնս և յիշողութեան մէջ կը պահէ։ Այսպէս ալ եղած է Թրուվ-Ֆէրի համար, որոյ եղանակները ախորժով կը յիշուին միշտ, թէպէտև նոր չեն։

Արդի նուագախաղերէ անհամեմատ հարուստ է Թրուվ-Ֆէրէ՝ եղանակացը գանազանութեան և յաճախութեան նկատմամբ։ Զօրաւոր ձայներ պէտք են զայն արժանապէս մեկնելու համար և իտալացիք կը գերազանցեն միշտ յայսմ մասի։ Նաբոլիի պայծառ երկնից ներքեւ ծնած են և կը ծնանին տակաւին աշխարհս ամենէն հռչակաւոր թէնօրները՝ որք հեշտու կ'երգեն իրենց հայրենակից երաժշտագետաց յօրինած սրտարուխ եղանակները։

Արդ շարաթ երեկոյ ինչպէ՞ս ներկայացուցին Սալայի գուսանք զԹրուվ-Ֆէրէ։ Երբեմն լաւ, երբեմն ալ յոռի։ Ցառաջուց աւետեր էին մեծաւ գովաբանութեամբ թէ գեղաձայն թէնօրն Կարնիէ պիտի լսուէր։ արդ Կարնիէ չկրցաւ գովեստից համապատասխանել կատարելապէս։ ձայնը խզգուկ է, բռնի կ'ելլէ կուրծքէն։ Կարնիէ՝ Մանրիկի դերը կը կատարէր։

Օր։ տը Վիլլերբէ (Լէօնորա) դարձեալ յաջթանակեց, թէպէտև սակաւ մի տկար բայց ձայնը գեղեցիկ և վարժ է արուեստին զանազան դժուարութեանց, իսկ զգացմանց և երանգաց բացատրութեամբ՝ ընկերներէն գերազանց վեր է։

Պ. Կէլէնս (կոմս տը Լիւնա), այն քաջ պարիթօնն է զոր գովեցի արդէն Թրուվ-Ֆէրի ներկայացման առթիւ։ Թրուվ-Ֆէրէի մէջ ալ նոյն յաջողութեամբ կատարեց դերը։

Օր։ Պէնաթի (Ազուչէնա) շատ լաւ կատարեց դերը, գեղեցիկ է ձայնը, որ գանթրալթօյի համար պէտք եղած կորովը չունի սոորին խաղերուն մէջ, բայց քաղցրաշնչիւն և զօրաւոր են բարձրագոյնները։

Խմբերգը Գլոտիւսի մինչեւ հիմա ուներած խմբերգէն աւելի լաւ կազմուած է, որով նուագախաղերու աւելի յարմար հոխութեամբ ձայնեց։

Զմոռնանք ըսելու թէ երաժշտապետ Պ. Սիւլիէյի քաջ առաջնորդութեան շնորհիւ ճշդութիւն կը սիրէ թէ երգոց և թէ նուագարանաց մէջ։

Արագութեամբ յիշատակենք այն կատորները որ յաջողութեամբ երգուեցան։

Առաջին արարուածին մէջ, Լէօնորա «խաղաղ եւ պայծառ գիշեր ծածկէր զդաշտս...» Ցետոյ «Մոռնա՛լ զնա, զպաշտելին սրտի իմոյ»։ այնքան զուարթ, առոյգ և ճարտար կերպով մեկնեց զայս կատոր որ ընդհանուր ծափահարութեամբք գովեցին հանդիսականք։ Մանրիկի հետ «Մի մենամարտիր, կ'աղաչեմ...»

Երկրորդ արարուածին մէջ, քնչուներու խմբերգը։ Ազուչէնայի Բօմանոը։ «Հուրը բոցեր կ'արձակէ...» յետոյ «Զաւակս ձեռքո՞վս սպաներ էի...» «Զաւա՜կս» բառը այնպիսի մայրական հիշով մ'արձակեց որ ծափահարութեանց արժանացաւ։ Դարձեալ Ազուչէնա։ «Ահա մի՞թէ կոմսին սիրտը վհեհանձն կրնա՞ լինել...» Օր։ Պէնաթի շատ զգայուն կերպով երգեց զայս։ Մանրիկ։ «Զգիտես, այս յապաղումը կը կորզէ յինէ զսիրելիս...» Կոմսը «Պիտի սատանամ այդ պաշտելի կինը...» Ցետոյ դարձեալ նոյնը «Ավ չեմ կրնար հարբելի...» Լէօնորա «Ո՜ երկինք, մի՞թէ դո՞ւ չես, Մանրիկ...» Օր։ տը Վիլլերբէ չերգեր այս կատորը այլ կը ճաւուղէ, կը հնձէ գոլտրիկ սոխակի նըման։ Եռաձայնը «Մի՞թէ երա՞զ է երկնային» քաջ մեկնուեցաւ։

Այս արարուածէն յետոյ փառաւոր դաղիս, մահը պիտէ յարիչտակէ զքեզ։—

Գնա՛։—կը պաղատիմ... սիրտս կը պատռի։ ո՛հ։ պիտի մեռնիմ։—կ'ատեմ զքեզ։—Մի՛ ատեր զիս։ ողորմէ ինձ համար։ մահս կը մերձենայ...—Ի՞նչ։ ա՜ի՜։ սա՛ռ... կը զդամ...—Աւա՜ղ Մանրիկս։—Ասա՛, ի՞նչ բրիր։—Թոյն ըմպեցիր։—Թոյն։—Այո՛ իմ մեռբդս։ բայց կարծէի թէ մահն աւելի ուշ պիտի գար։—Ո՜ երկինք, իմն Լէօնորա։—Զեռքերս կը սառի՛ն։ սիրտս կայրի՛։—Ասուա՜ծ ամենակարող։—Առաջադրեցի մեռնիլ ա՜նարատ, որպէս զի չ'մտանեմ դէրդ։—Ի՞նչ։ ի՞նձ համար կը մեռնիս, մինչ կ'ամբաստանէի զքեզ, ո՜ յիմարութեան։—Մանրի՛կ։ կը տոչորի՛մ։ սաստի՛կ են ցաւերս...—Անէ՛ծք...—Ներէ՛ Աստուած իմ, զիրոյս...»

Նոյն պահուն կոմսը կը մտնէ բանտին մէջ։ կը տեսնէ Լէօնորայի մեռնիլը։ յոյժ կը զայրանայ այս խարէութեան վրայ ու կը հրամայէ որ անմիջապէս գլխատեն զՄանրիկ։ Սա վերջին հրաժեշտը կ'ուտայ մօրը (Ազուչէնայի) որ կը ննջէ, ու դուրս կ'ելնէ։

Քահանայք կ'երգեն դուրսէն։ «Ողորմեա՛ Տէր, ողորմեա՛ մեր եղբօր հոգւոյն որ պիտի լքանէ զաշխարհս։ Ողորմութեամբքով մեծաւ փրկէ զեղկելին ի յաւիտենական հրոյ։» Ազուչէնա կը զարթնու։ «ի՞նչ է այս։ որո՞ց համար է այս երգ ննջեցեալց։ ինչո՞ւ առանձին եմ աստ։... ո՞ւր է որդիս...» Մանրիկ, դրսէն։ «Մայր իմ, օրհնեա՛լ լիցիս ի ժամ նահատակութեանդ՝ Լէօնորա, կը մեռնիմ, պիտի միանանք յերկինս։» Ազուչէնա՝ կոմսը տեսնելով։ «Պիտի սպանեն որդիս։ գթա՛ ինձ, ո՛ անգութ։—Այո՛ պիտի մեռնի։ սուրը պատրաստ է։ վրէժս պիտի լուծուի։ կատարեցաւ ամենայն ինչ։ մեռաւ։—Ասուած լուծեց մօրս վրէժը։ եղբա՛յրդ էր...»

Այսպէս կ'աւարտի խաղը յոր կը յարատեանակէ կնոջ անկեղծ սէրը և յոր կը պարզի գարշելի նախանձը, ատելութիւնը սիրոյ համար որ պատճառ եղած է միշտ պատերազմաց և ջարդերու։

Թրուվ-Ֆէրէի երաժշտութիւնը հռչակաւոր Վէրտիի երիտասարդ հանճարոյն մի բեղմնաւոր արդասիքն է։ եղանակներէն շատը ժողովրդեան բերանն են։ Իտալացի երաշխաստաց երկասիրութիւնները զգացմանց տրտգագանք են, փասն այնորիկ ամէն ոք չուտ կ'ըմբռնէ զայնս և յիշողութեան մէջ կը պահէ։ Այսպէս ալ եղած է Թրուվ-Ֆէրէի համար, որոյ եղանակները ախորժով կը յիշուին միշտ, թէպէտև նոր չեն։

Արդի նուագախաղերէ անհամեմատ հարուստ է Թրուվ-Ֆէրէ՝ եղանակացը գանազանութեան և յաճախութեան նկատմամբ։ Զօրաւոր ձայներ պէտք են զայն արժանապէս մեկնելու համար և իտալացիք կը գերազանցեն միշտ յայսմ մասի։ Նաբոլիի պայծառ երկնից ներքեւ ծնած են և կը ծնանին տակաւին աշխարհս ամենէն հռչակաւոր թէնօրները՝ որք հեշտու կ'երգեն իրենց հայրենակից երաժշտագետաց յօրինած սրտարուխ եղանակները։

Արդ շարաթ երեկոյ ինչպէ՞ս ներկայացուցին Սալայի գուսանք զԹրուվ-Ֆէրէ։ Երբեմն լաւ, երբեմն ալ յոռի։ Ցառաջուց աւետեր էին մեծաւ գովաբանութեամբ թէ գեղաձայն թէնօրն Կարնիէ պիտի լսուէր։ արդ Կարնիէ չկրցաւ գովեստից համապատասխանել կատարելապէս։ ձայնը խզգուկ է, բռնի կ'ելլէ կուրծքէն։ Կարնիէ՝ Մանրիկի դերը կը կատարէր։

Օր։ տը Վիլլերբէ (Լէօնորա) դարձեալ յաջթանակեց, թէպէտև սակաւ մի տկար բայց ձայնը գեղեցիկ և վարժ է արուեստին զանազան դժուարութեանց, իսկ զգացմանց և երանգաց բացատրութեամբ՝ ընկերներէն գերազանց վեր է։

Պ. Կէլէնս (կոմս տը Լիւնա), այն քաջ պարիթօնն է զոր գովեցի արդէն Թրուվ-Ֆէրի ներկայացման առթիւ։ Թրուվ-Ֆէրէի մէջ ալ նոյն յաջողութեամբ կատարեց դերը։

Օր։ Պէնաթի (Ազուչէնա) շատ լաւ կատարեց դերը, գեղեցիկ է ձայնը, որ գանթրալթօյի համար պէտք եղած կորովը չունի սոորին խաղերուն մէջ, բայց քաղցրաշնչիւն և զօրաւոր են բարձրագոյնները։

Խմբերգը Գլոտիւսի մինչեւ հիմա ուներած խմբերգէն աւելի լաւ կազմուած է, որով նուագախաղերու աւելի յարմար հոխութեամբ ձայնեց։

Զմոռնանք ըսելու թէ երաժշտապետ Պ. Սիւլիէյի քաջ առաջնորդութեան շնորհիւ ճշդութիւն կը սիրէ թէ երգոց և թէ նուագարանաց մէջ։

Արագութեամբ յիշատակենք այն կատորները որ յաջողութեամբ երգուեցան։

Առաջին արարուածին մէջ, Լէօնորա «խաղաղ եւ պայծառ գիշեր ծածկէր զդաշտս...» Ցետոյ «Մոռնա՛լ զնա, զպաշտելին սրտի իմոյ»։ այնքան զուարթ, առոյգ և ճարտար կերպով մեկնեց զայս կատոր որ ընդհանուր ծափահարութեամբք գովեցին հանդիսականք։ Մանրիկի հետ «Մի մենամարտիր, կ'աղաչեմ...»

Երկրորդ արարուածին մէջ, քնչուներու խմբերգը։ Ազուչէնայի Բօմանոը։ «Հուրը բոցեր կ'արձակէ...» յետոյ «Զաւակս ձեռքո՞վս սպաներ էի...» «Զաւա՜կս» բառը այնպիսի մայրական հիշով մ'արձակեց որ ծափահարութեանց արժանացաւ։ Դարձեալ Ազուչէնա։ «Ահա մի՞թէ կոմսին սիրտը վհեհանձն կրնա՞ լինել...» Օր։ Պէնաթի շատ զգայուն կերպով երգեց զայս։ Մանրիկ։ «Զգիտես, այս յապաղումը կը կորզէ յինէ զսիրելիս...» Կոմսը «Պիտի սատանամ այդ պաշտելի կինը...» Ցետոյ դարձեալ նոյնը «Ավ չեմ կրնար հարբելի...» Լէօնորա «Ո՜ երկինք, մի՞թէ դո՞ւ չես, Մանրիկ...» Օր։ տը Վիլլերբէ չերգեր այս կատորը այլ կը ճաւուղէ, կը հնձէ գոլտրիկ սոխակի նըման։ Եռաձայնը «Մի՞թէ երա՞զ է երկնային» քաջ մեկնուեցաւ։

Այս արարուածէն յետոյ փառաւոր

տուի, յորմէ հետէ ստուգուած է թէ չահագիտութիւնք երեւակայական դրամագլխի մը վրայ յենած են յաճախ։ (Աւասիկ շատ որոշ և բացայայտ լուր մը։ Ծ. Խ.)

ՓԱՐԻԶ, 24.—Պ. Ժիւլ Ֆէրրի ուսումնասիրաց ընկերութեան դասընթացին բացման նախագահելով, բանախօսութիւն մ'ըրաւ, յորում դաստիարակութեան զարգացումը ջատագովեց իրրեւ ազգուագոյն միջոց ընկերային խնդրոյն լուծման յանգելու։ Հասարակութիւնն համակրանից ընդունելութիւն ըրաւ նախկին վարչապետին։

—Ֆրանսական լրագրիք վստահութիւն կը յայտնեն թէ Նասաուի (Գերման) դքսին Լիւքսէմպուրգի վեհապետական գահը բազմելովը միջազգային կացութիւնը չպիտի փոփոխի։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղ–ԹԻ, 13 Նոյմ.

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մէջ. Ս. Սերի	19	19
Առաւաւտ բացուեցաւ	19	20
Եւ օրին »	19	20 1/2
Թաղվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	77	25
» » ժամ 5ին	78	5

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԼԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սերի	40
»	B. »	22 1/4
»	C. »	19 20

ՊԱՀԵՍՏՈՒՄԻՆ

Սովիէթ ժէնէրալ	Ֆրանկ Լիր.	4 34
Գրեսիտ ժէնէրալ	Օսմ. »	9 16
Պանք ոտ Փարիզ	» »	6 25
Սոս. Շանժ եվրոփէոր	» »	4 30
Թրամուէյ	» »	535
Բուտիլի երկաթուղի	Ֆր.	76 7/8
Բամնիթուղի Լավրիսի	Գ. կ.	147

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄԵՐ

Օսմանեան սոսկ	դրա.	100
20 Ֆրանկնոց	»	87 1
Անգլիական սոսկ	»	109 28
Մարք (գերմանական սոսկ)	»	107
Իմպերիալ	»	91 20
Գրիմից	»	51 10
Բուպլի Թզթագրամ	»	7 73
Մեմ. արեանթ (սարը)	»	107 36
Վիեննայ	»	102 30
Լինդոնց	»	102 20
Մեթալիք	»	100
Թուֆէքչի	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 24 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Իսանթ 3 %	95	10
» » 4 1/2 %	104	60
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Դ.	18	17 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	76	75
» Բէյրի բամնիթուղի	315	
Պանք Օթոման	607	50
Գրեսիտ Լիոնէ	788	75
Իտալական Ռանթ 5 %	93	25
Հիւսիսական 5 %	457	50
Բրիտիշ Թիւրք (1890)	402	50
Եգիպտական միացեալ	482	50
Պանք ոտ Բարի	838	75
Օսմ. մաս. արեթուղի	455	
Սուէզի ջրանցք	2388	75
Սպանիական արտաքին	74	1/4
Ռիո Թինթո	591	25
Մեսիրիոնս	680	
Զէր Լոնդրայի վրայ	25	37 1/2
Լոնդոն, 24 Նոյմ. ժամ 6 վայր — երեկոյ		
Անգլ. ֆոնտիկ	95	1/2
Օսմ. » Սերի Գ.	17	3/4
» » » Ա.	40	
» » » Բ.	22	1/4
» » » Գ.	17	3/4
Փոխառութիւն 1877	100	1/2
Պանք Օթոման	14	3/16
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիչէ)	95	
» առաջ. (բրիվիլէժիէ, նոր	91	1/8
Ռիո Թինթո	23	3/16
Ցօմանիալ (փոխառ. Բուչիլա)	102	1/4
Հիւսիսական 5 %	89	1/2
Մոնթոլ »	71	1/2
Ռուսական 1889	97	1/2
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ	25	37 1/2
Վիեննա, 24 Նոյմ. ժամ — վայր —		
Օսմանեան երկաթուղի	36	
» Բէյրի բամնիթուղի	135	
Փոխառութիւն

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

37

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐԻՔԷՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև սարդ տուած քսանին 20,000,000 *Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։*

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 **ՄԱՐԻԹԱՅՄ** ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Բ. սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց*

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

ՀԱՆԳՔԱՋՐԱՅԻՆ ԵՂԱՆԱԿ

PASTILLES DIGESTIVES.—*Այս շաքարները Վիշիի մէջ պատրաստուած են Ջերմուկներէն ելած աղով, ախորժահամ են և ապահով դարման մ'են դիւրամարսութեան դէմ։*

SELS de VICHY pour BAINS.—*Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշի երթալ։*

Կեղծէն զգուշանալու համար, ապրանքներու և շիշերու վրայ պահանջել ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ *գրոշմը։ Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր դեղադրատներ։* 596

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր	Նոր.	Հն.	Ը.Ե.	Երթ-ելք	տեղը	Լրութիւն
Բշ.	12	24		Եր.	Օտէսա	
Գշ.	13	25	5	Եր.	Աէքսանդրիա	
Դշ.	14	26	10	Առ.	Անատոլու	
Դշ.	14	26	10	Առ.	Սեվաստոպոլ	
Նշ.	15	27	2	Եր.	Օտէսա	

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական Ընկերութեան ի Քիրչէ Գաբու։ 26

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Երթեւեկ. Անբէյ, Կ. Պոլսոյ և Օտէսայի միջև

ԹՈՄԱՍՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒԸՆԿ

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
Ալպանս	2000	Ֆլորիդա	1600	Բալթիք	3200
Անճէլս	3000	Կալիֆէլ	5500	Բանտէր	1700
Ասոլլո	5500	Կիդանս	2200	Բրսիս	1500
Արկս	300	Կոզբ	1-00	Բոլբ	1000
Արիսոգբ	4000	Կրոնս	2200	Գուիդս	2800
Պոսանս	3000	Հիրս	2000	Իրանիա	4400
Պրոսոլիս	220	Հիսալկ	3000	Լիանոլդ	3200
Պրավս	2000	Հինաու	7000	Լոլլ	3000
Քրիֆիալ	8800	Համմէրք	1200	Լոմնս	3500
Թելլբս	26 0	Ամլսկս	5000	Լոզարիս	3500
Թալիբաս	2500	Ճիւնս	2200	Մայէրնս	4000
Գասէս	2100	Փէլաս	2000	Ռանդիական	8200
Դաբս	2000	Քոլրինս	4200	Սարֆս	2000
Գոմս	2700	Քոմբս	2200	Սրկիս	2000
Հիբակս	5000	Լէս	2000	Սորէնսս	4300
Դլիս	4600	Լիբանիս	4500	Թ. Ամիլսը	3000
Թալբրանս	5400	Լիմբրնս	3000	Թաբրս	1200
Տիգս	2500	Մարմս	1500	Թոլիս	2800
Տամնս	2800	Մարէնկս	4800	Փարբրս	900
Տաբս	800	Մարգէլլ	6500	Ուբպնս	5000
Տրաբս	100	Մէլս	2000	Վալիսուրս	5000
Խարնամս	4600	Մարբրնս	3100	Սէնս	3600
Էլսոբրաս	3000	Նէլս	2000	Ջէկրա	1000
Էլէքթրս	3200	Օրլանս	3000	Տիֆանդրս	200
Էրսոֆս	2600	Սթէլլս	5000	Բրմգս	200
Ֆալբան	800	Գրանս	4 00	Ջէրս	140
Ֆիս	700	Գգրս	2000	Մոսրիֆս	120
Լիմիրչն Մանարբ					8000
Իրժիրն Մանարբ					8000
Լրդիրն Մանարբ					8100

Բեռոր չոգենաւը նաւապետ Մթէֆլնս, Լիվերբրուլն աստ կ'ապասուի ամսոյս գէպի 30։

Օրելլը չոգենաւը, նաւապետ Մընտի, ընդհանուր վաճառքով Հալլն աստ հասած է։

Իսկ չոգենաւը, նաւապետ Ուսդըն, ընդհանուր վաճառքով Հալլն մեկնած է ամսոյս 4/16ին ուղղակի Կ. Պոլիս գալու համար, և ղեկս. Լին (Ն. Տ.) աստ կ'ըսպասուի։

Ուղեւորներու համար ուրիշ գիրս-ռիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՏՕ
Գրքոյկ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւսէթ
192 *խան, Ղալաթիա*

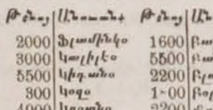

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷԱՆ
Ն. ԲԱՔԻԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մ-ր-ն-լ-ն-ի Ե Բ-ն-ի Դ-ն- կ-ն-ա-ա-ր-ա-ն-ա-ր-ա-ն-բ-ա-ն-ա-ղ

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ չոգենաւնէ Սիլէտոսի որ պիտի մեկնի Նոյ. 25ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեայ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

Ուղեւորն Ե արտ տարարուն

Նաւուղէքի, ուղեւորութեան Ե այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւսէթ
21 *Մամխանէ փողոց, Թիւ 14*

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՀԼԵՐԷԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԸՆ ՅԱՌՏ ԻՒՂ

Իբրեւ ոսկի որ շող Ի սորայով

Պատրաստեալ Ձեռամբ ՍԿՕՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ,
ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հոտ իւղի բոլոր յատկութիւններն զուտ, իբրեւ ֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարքն՝ Կ. Պոլիս, ՀԱՄԱՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐԱՆ. 605

ՈՉ ԵՒՍ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — ՈՉ ԵՒՍ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱՁՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԱԼ-ՊՈՏԷՆԻ ԵՐԿԱԹ 605

Այս բաղադրութիւն մեծագոյն յաջողութեամբ կը յանձնարարուի Ֆրանսայի գլխաւոր բժիշկներէն, որք, յետ գործածութեան, նախամեծար համարած են զայն միւս երկաթախառն պատրաստութիւններէն։

Այս երկաթը, շատերէ հոգի յետ ղրկեալ, մեծ գլխուոցներէ կ'առնուի կենդանի և մահուանէն

Պնդութիւն չի տար, ստամոքսը չի գրգռեր, ակռայները չի սեւցներ։

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՐՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ԱՌՈՐՁՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼԱՐԻ —Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱՒ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելագործ բուժելու համար ուղղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնաւորութիւն, զանազանցիք, առանձնական կարողութեան վարակներ կորուստ, եւ առանձնական դիմերու կորուստներ յառաջեկած ամէն գործարանական խանգարումներ։

Կը բուժէ գիտնականութիւնը, ջղային եւ օրոմի հիւանդութիւնները, լեարգի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները։ ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապառամբ։ կը կասեցուցնէ կենդանական դիմերու ուռ է կորուստ որ յառաջ եկած է ուռ է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ ասոր հետեւանաց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմրցակցելի եւ մեծագոյն է։ Մեկլուսդութեան զգացումներն եւ սխտանիչ կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼԱՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւանդ եւ ուղեղային գրգռութիւնն կ'ասեղծէ, արեան մէջ մանրանալով կենդանական եւ լեկարական տարրը, փոխարէն, որ ուղեղին կեղրոնական ճշմարիտ գրգռութիւնն է։ Առանձնական կորովը կը կենդանացուցէ մարգկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մարդին տալով հաւատկու եւ առաջ առաջնորդութիւն մը։ այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զրէ եւ կը ճաշակի արիւնն եւ նոր առաջարկութիւն մ գտնայ ուղղին, ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Իբր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրեն իսկ, ջղային գրութեան եւ մասնաւորապէս կարողութեանց նշանաւոր յաջողմամբ։ եւ կորութեան եւ բարձրութեան զգացումի մը դիր վարձատրիչն հիւանդը շատուց ի վեր։ Մարդութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'ուտէնցնէ։ Ազնիւ պաշտամը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լիցնի հանգարտ եւ կանգ գարուիր։ Դէմքը կ'սկսի լենալ, շրթունքը կը գունատորին, աչքերը շողուն կը լիցնին, մարմնը պայծառ եւ առաջի գոյն մը կ'առնու։ մարդը դէմ կ'առնուն։

Զգուշացէք ասոր նմանութիւններն։ Տոքթոր Լալարի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մեծ դիրքերուն մէջ որ բրիտանական կառավարութեան գրաշէջ կը կրնան ստանալ Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England անուն փարաքուտով։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած բազմաթիւ վատանաւոր եւ ստոյգակ կեղծիք։

Մեծագոյնակ եւ փոքրագոյնակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչի քով։

601 Մ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Ընդհանուր Ընդհանուր մեծարանաց Վաճառատան, պահականագրի քով, կայսրական թաղամասերուն մէջ, 95 եւ 97։

ՅՕԴԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՁԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Շ. ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ ԷՖԷՔԻ Ազգ հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւազն և քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշուող միւս անլուծելի նիւթերն ալ)։ Ասով է որ այնչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ. ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 605

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԻՍԱԳԻԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՑ ԽԱՆ, Թ. 10

ԳՆԵՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ առ ինքն ուղղեալ յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և գեղեցիկ գնով հաստատած բազմաթիւ յարաբերութեամբն արդէն մեծ հռչակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումն, վերջերս ձեռնարկեալ է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաեւ պրլ և այլ սեռութեամբ և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիներով հանգերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդեսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մէյմակ հրաշակերտներ կրնան համարուիլ։ Ի միջի այլոց մեր արդէն յանձնորդաց իրը կաղանդի նուէր ծառայելու գերազանցած առուելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այցելու պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անշուշտ գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ժամանութենէն ինչպէս նաեւ ձմեռուան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակայարմար ընտրութիւններէն։ 199

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Այերի ջերմային հիւանդութեան, այսինքն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է, զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կաղդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճաթճաթուտ վայրերու ջերմտա կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ոյժդ յատկութիւնն երբէք խաւարեալ է նորա անհամար արդեանցը ոյժդ գիտութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անվրէպմարելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և անդեր, և արեան թունաւորումն. որոց առանձնորդը տրուած է ջերմն և տրսուա, թոգուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մոլեղային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտ ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճաթճաթուտ վայրերէ բուսեալ մանհանա նիւթերով, կամ բաց տղանդներէ և ականներու ծախիներէն ելած թունաւոր կազերով, զոր մարդիկ կը ծծեն ընշաւութեամբ։

Այերի ջերմի ու տենդից դեղը կը ընդէ պղ գուեանաւոր նիւթոց կամ կազերու ապդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա։ Պոլսոյ։ 30

Ներուծատարք Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՈՔՏՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՆԵՒԻՔ ԼՐԱԳԻՐ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒԹ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1890 Հոկտեմբեր 24 Հորեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչև ցնոր տնօրինութիւն

Բոյսի կէրուկի օրերէն) Եւրոպան Եվրոյեն կամուրջի կէնոզ շրջենաւոսոց երթեւեկութիւնք։

Ժ. Ր.	
1 30 Կէնիմ. Մէզոպ. Պեյ. Թարպ. Կէնիք. Պոյաճ. Ր. Հիսար (Ամանուտա գիւղի շրջ. հետ պիտի հաղորդակցի)	37
2 20 Կէնիմ. Մէզարպ. Պեյրիւք. Թարպ. Կէնիք. Պեյզ Մերկ. Ր. Հիսար (Ամանուտա գիւղի շրջ. ին հետ պիտի հաղորդակցի)	40
3 — Ր. Ա. Գալատ Մէզոպ. Պեյրք. Թարպ. Պեյդոզ անկից Գանտիր. Պեշիք. [Գանտ. շրջ. հետ պիտի հաղորդուի ուր. օրերը 2 45 Վանիք. Զէնկէլ Պեյլ Գալ Պեշիք]	21
3 50 Կէնիմ. Մէզոպ. Պեյ. Թարպ. Կէնիք. Պեյէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պեկէք [Պեկէքի շրջ. հետ պիտի հաղորդակցի) ուրբաթները Արեվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք	17
4 45 Կէնիմ. Մէզոպ. Պեյրիւք. Թարպ. Կէնիք. Պեյէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեկէք Արեվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք	37
6 — Կէնիմ Մէզարպ. Պեյրիւք. Թարպ. Կէնիք. Պեյէնեա Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պեկէք Արեվ Գուր. Օրթ. Պեշիկ	23
7 — Կէնիմ Մէզարպ. Պեյդիւք. Թարպ. Պեյդոզ Բաշտ. Կէնիք. Մերկ. Գանիլեմ. Ր. Ա. Հիսարգանա. Ուրնայ Զէնկէլ. Պեյլեր. Օրթա. Գուզ. Պեշիք. Իւսկ.	6
8 5 Ա. և Ր. Գավագ Կէնիմ Մէզարպ. Պեյդ. Թարպ. Կէնիք. Պեյէնեա Մերկ. Ր. Հիսար Պեկէք Արեվ. Գուրբ. Օրթ. Պեշիք.	21
10 — Մէզարպ. Պեյ. Թարպ. Կէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Արեվ. Օրթաց. Պեշ.	34

Արեւելեան Կամուրջ Յէնոզ շրջենաւոսոց

1 30 Պեկէք Արեվ. Գուրբ. Օրթաց. Պեշիք.	6
1 35 Կէնիք. Պեշ. Մերկեան Պոյ. Ր. Հիսար Պեկէք Արեվ. Գուրբուշ. Օրթ. Պեշիք.	22
2 — Պեկէք Արեվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք.	22
2 30 Ր. Հիսար Պեկէք Արեվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք.	28
3 15 Ր. Հիսար Պեկէք Արեվ. Գուր. Օրթ. Պեշիքթաշ	19
4 — Պեկէք Արեվ. Գուրբուշ. Օրթաց. Պեշիք. Գաղ.	28
4 30 Պեկէք Արեվ. Գուր. Օրթաց. Պեշ. Գաղ. (Բացի ուրբաթէ)	34
5 — Պեկէք Արեվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք. (բացի ուրբաթէ)	19
5 40 Պեկէք Արեվ. Գուր. Օրթ. Պեշ.	37
10 — Մերկեան ուղղ. կամրջ.	37
11 10 Պեկէքէն ուղղ. կամուրջ (բացի ուր. է)	6

Աւթոյան Եվրոյէն կամուրջ Յէնոզ շրջենաւոսոց

1 30 Վանիք. Զէնկէլ. Պեյլեր. Գուրբ.	19
1 35 Պեյրոզ Բաշտ. Զուզ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղորդակցի.)	23
2 10 Պեկէք Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիքթաշ	33
3 — Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պեյլեր. Գուզ. Պեշիք. [ուրբաթները 3 15ին]	34
3 40 Պեյդոզ Բաշտ. Զուզուզ. Գանդ. Ա. Հիսար Գանտ. Պեշիք. (Գանտ. պիտի հաղորդակցի] (Ուրբաթները 3 25ին Վան. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիք.)	21
3 45 Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պեյլեր. Գուզ. Պեշիք. (Բացի ուրբաթէ)	22
4 30 Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պեյլերպ. Գուզկ. Իւսկիւտ. (Բացի ուրբաթէ)	40
5 — Պեյդոզ Բաշտ. Զուզ. Գանլեմա Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլեր. Գուզ. Պեշիք. (ուրբաթ օրեր մամ 5·30ին Պեշիք. էն մեկնելով թաքստեան և պիտի հանգիպի.)	33
7 — Մերկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Ավեվ. Զէնկ. Պեյլ Օրթ. Գուզկ. Պեշիք. Իւսկ.	22
9 — Պեյդ. Թարպ. Պեյդ. Բաշտ. Զուզ. Գանլեմ Ա. Հիսար Գանտիր. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Իւսկ.	28
10 30 Պեյդոզէն ուղ. կամուրջ (բացի ուր. է)	19
11 — Գոկնեմ. էն ուղ. կամրջ. (բացի ուր. է)	22
10 30 Պեյլերպէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթները 11ին Գանտիլի	28

(Բոյսի կէրուկի օրերէն) Կամրջէն Եւրոպան Եվրոյէ կամուրջ

3 — Պեշիք. Օրթաց. Գուր. Ավանվուզ. Պեկէք Ր. Հիսար Մերկ. Կէնիք. Թարպ. Պեյ. Մեզարպ. Կէնիմ.	37
3 30 Գալատ. Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլէր. Զէնկէլ. Ավանվ. Գանտիր. Ա. և Ր. Հիսար Գանտիրմ. Մերկ. Կէնիք. Բաշտ. Պեյդ. Թարպ. Պեյ. Մեզ. Կէնիմհայլէ	6
4 15 Պեշիք. Օրթ. Գրբ. Արեվ. Պեկէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Ավանեա Կէնիք. Թարպ. Պեյրք. Մեսար. Կէնիմ.	23
5 15 Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթաց. Պեյլ. Զէնկ. Ավեվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտ. Զուզպ. Մերկ.	22
6 — Գալատ. Պեշիք. Օրթաց. Գուրբուշ. Ավանվ. Պեկէք. Ր. Հիսար Մերկ. Կէնիք. Պեյդոզ Թարպ. Պ. Ի. բար. Մեկր. Կէնիմ. և Գավագներ	21
7 — Պեշիք. Իւսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Ավեվ. Գանտիր. Ր. Հիսար Պոյաճ. Գանտ. Կէնիք. Թարպ. Պեյրիւք.	28
8 10 Պեշիք. Օրթ. Ավեվ. Պեկ. Ր. Հիսար Մերկ. Կէնիք. Թարպ. Մեզար. Պեյ.	34
9 10 Պեշիք. Օրթաց Գուրբ Արեվ. Պեկէք Ր. Հիսար Մերկ	37
10 5 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Ավեվ. Պեկէք Ր. Հիսար Մերկ. Կէնիք. Թարպ. Պեյ. Մեզպ. Գավագներ (ուրբաթները 10 վրկն. ետքը)	40
10 45 Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Սթէն. Կէնիք, Թարպ. Պեյրիւքտերե. Մեզար. Կէնիմ. (ուրբաթները չիկայ)	21
11 20 Կէնիք. Թարպ. Պեյ. Մեզպ. Կէնիմ. [ուրբաթները Պոյաճ.ըդիւղ]	37
11 35 Պեկէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Սթէն. Կէնիք.	22

Կամրջէն Արեւելեան Երթեւեկ. Յէնոզ շրջենաւոսոց

2 30 Ուղղակի Ր. Հիսար	1
3 30 Ուղղակի Պեկէք	28
4 — Ուղղակի Պեկէք (Բացի Ուրբաթէ)	34
4 30 Ուղղակի Պեկէք (բացի ուրբաթէ)	19
10 30 Պեշիք. Օրթ. Գուրբուշ. Արեվ. Պեկէք (Ուրբաթ օրերը չի կայ)	6
11 15 Գալատ. Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արեվ. Պեկէք Ր. Հիսար Պոյաճրդ.	28
11 45 Պեշիք. Օրթ. Գուրբուշ. Արեվ. Պեկէք	19
12 — Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արեվ.	6

Կամրջէն Աւթոյան Եվրոյէ Երթեւեկ. Յէնոզ շրջենաւոսոց

3 — Ուղղակի Զէնկ. Գանտ. [Բացի ուրբաթէ]	22
3 30 Իւսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Զուզպ. Բաշտ. Պեյդ. ուրբաթները Թարպ. Պեյ. պիտի հանգիպի)	33
3 50 Ուղղակի Գանտիրլի (բացի ուրբաթէ)	40
4 15 Պեշիքթաշ, Գուզկուզ. Պեյլեր. Զէնկել. Գանտիր Ա. Հիսար Գանտիա Բաշտ. Պեյդոզ (բացի ուրբաթէ)	19
10 — Պեշիք. Գուզկ. Պեյլեր. (Պեյդոզի շրջ. ին հետ պիտի հաղ. ուրբաթները Զէնկ. Գանտիրլի)	23
10 30 Պեյլ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Զուզ. Բաշտ. Պեյդ. Թարպ. Պեշիք.	17
10 40 Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ)	22
11 — Պեշիքթաշ Գուզկուզ. Պեյլեր. Զէնկել. Վանիք. Գանտ. Պեշիք (Ուրբաթ օրերը Իւսկ. Գանտիրլի Պեյդոզի շրջենաւն հետ չպիտի հաղորդակցի)	33
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանիլեմ. Զուզ. Բաշտ. Պեյդոզ (ուրբաթ. Գուզկ.)	28
11 45 Գալատ. Գուզ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք	34
12 — Իւսկ. Գուզ. [Բացի ուր. և շաբաթէ	15

Երեկոյեանները կամուրջէն 9·15ին և 8·30ին, և ժամ 10ին Մեզարպուրնուէն ելնող շրջենաւերուն մէջ բեռ. շրջիտ ընդունուին։ Ժամ 10·40ին կամուրջէն Իւսկիւտար գացող շրջենաւը բեռ. շրջիտ ընդունի։

Փոխարկելից օգտերուն Մեզարպուրնու և Ր. Գավագ շրջենաւ. շրջիտ հանգիպի։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	— —	— —	6 25
— —	7 — Պեշիք	— —	7 5
— —	8 — Պեշիք	— —	8 15 Պեշիք
1 30	8 20 Վ.ասփ	1 50	9 5
2 —	9 —	2 20 Պեշիք	9 50
2 30 Պեշիք.	9 30	2 50	10 10 Պեշիք
3 —	10 — Ցերդ.	3 20	10 30 Ցերդ
3 30	10 20 Պեշիք	3 30 Վ.ասփ	10 40 Դգ.
3 45 Ցերդ.	10 50	3 50	11 —
4 —	11 — Գուզկ	4 30 Ցերդ.օթ	11 20 Ցերդ.
4 30	11 10 Ցերդ.	4 45 Պեշիք	11 20
5 5 Վ.ասփ.	11 20	5 15 Վ.ասփ.	11 50
5 30 Ցերդ.	11 40	5 40	12 — Գգ.*
5 45	12 5	6 15 Ցերդ.օթ	12 5
6 15	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	— —	— —	— —
— —	7 5 Պեշիք	— —	— —
1 45	8 — Պեշիք	— —	7 5*
2 30	**8 20 Վ.ասփ.	— —	8 15 Պեշիք
3 20	9 — Պեշիք	2 —	9 5
— —	9 30	2 40	9 45
— —	10 — Ցերդ.	3 15 Պեշիք	10 10 Պեշիք
3 45 Ցերդ.օթ	10 10 Պեշիք